

PANORAMA

Geïllustreerd weekblad met Hollandschen en Maleischen tekst

Onder redactie van
LIEM KOEN HIAN.

Bureau:
STADHUISPLEIN 41

29 Juni 1935.

Jaargang IX No. 26

Rondblik.

De huwelijksinstellingen van een volk vormen een der belangrijkste hoofdstukken uit de beschavingsgeschiedenis van dat volk. Uit die instellingen vloeien regeelingen voort, die tezamen het huwelijks- en erfrecht vormen — de twee voornaamste hoofdstukken van het B.W.! —, terwijl zij aan den anderen kant de opvattingen omtrent de positie van den man en de vrouw in gezin en maatschappij op een bepaald tijdstip weergeven. Niet alleen voor den cultuur-historicus, maar ook voor den socioloog en jurist zijn de huwelijksinstellingen van een volk dus van zeer veel belang.

Die huwelijksinstellingen onder de verschillende volkeren vat men samen onder twee stelsels: het patriarchaat en het matriarchaat.

De vraag, welk stelsel voorafgaat, is een zeer speculatieve, zoo niet een onjuiste vraag en is tot nog toe onbeslist.

De evolutie-leer van Spencer en volgelingen neemt aan, dat overal ter wereld het matriarchaat aan het patriarchaat is voorafgegaan. Waar onder het patriarchale stelsel uitzonderingen worden aangetroffen, die wijzen op het matriarchaat, zoodat geconcludeerd zou kunnen worden, dat het matriarchaat zich uit het patriarchaat ontwikkelt of naast het patriarchaat bestaat, daar hebben de evolutionisten een achterdeurtje klaar in den vorm van een

verklaring, dat die uitzonderingen „survivals” of resten zijn van het voorafgaande matriarchale stelsel.

Latere ethnologische onderzoekingen hebben aangetoond, dat het veiliger is om te zeggen, dat de vraag, welk stelsel voorafgaat, voor eik volk afzonderlijk moet worden beantwoord.

In China schijnt het moeilijk om uit te maken, welk van de twee stelsels voorafgaat. Prof. Richard Wilhelm heeft in zijn „Geschichte der Chinesischen Kultur” een oud Chineesch geschrift uit de Handynastie aangehaald, waarin beweerd werd, dat oorspronkelijk onder de Chineezzen het matriarchaat bestond, omdat de menschen in de vroegste tijden der menschheid wel hun moeders, maar niet hun vaders kenden.

In elk geval was het matriarchaat ook in de oudste tijden in China niet onbekend. Wilhelm wijst in dit verband op het Chineesche teeken of karakter voor „she” (familienaam), dat tot hegen ten dage geschreven wordt met het wortel-teeken „vrouw”. Ook de oudste klan-namen waren alle met het wortel-teeken „vrouw” geschreven. Deze feiten roepen tot de aanvaarding van het bestaan van het matriarchaat in China in het allereerste begin van zijn geschiedenis.

Dan is er nog het „Boek der Veranderingen”,

Lezers - Niet Abonnés!

Ook Gij keurt het parasiteeren af en verfoeit het, niet waar? Maar ook het lezen van Panorama, die Ge van Uwe kennissen hebt geleend, zonder het abonnementsgeld te voldoen, beteekent parasiteeren. Nu Ge dat inziet zult Ge zeker tegenover U zelf goedmaken wat Ge ons tekort hebt gedaan, niet waar? Een postwissel van f 2.50 met een verzoek om abonnement en Ge krijgt voor 13 weken achtereen Panorama, waaraan ook U zijt gehecht en die Ge met graagte leest. Ons adres is:

Administratie PANORAMA
STADHUISPLEIN 41, BATAVIA.

het belangrijkste boek uit de Confucianistische klassieken, door Keyserling in zijn „Der Weg zur Vollendung” eens genoemd „een der weinige boeken uit de wereldliteratuur, die de hoogste wijsheid bevatten”. In dat boek zijn de teekens „k'un” (het ontvangende, vrouwelijke) en „k'ian” (het scheppende, mannelijke) in deze volgorde geplaatst, hetgeen dan ook zou duiden op een positie van de vrouw boven den man, dus op het matriarchaat.

Doch naast duidelijke sporen van het matriarchaat in de vroegste tijden, waren er in China in de grijze oudheid ook even duidelijke sporen te vinden van de patriarchale familie.

Later is het patriarchaat het overheerschende stelsel in China geworden en is het tot den huidigen dag toe gebleven. Als resten of „survivals” van het matriarchaat zijn nu hier en daar nog te vinden de huwelijken, waarbij de bruidegom in het huis van de bruid trekt en opgaat in haar familie. In dergelijke huwelijken is de man meestal de mindere van de vrouw in stand en rijkdom en hebben zij naar Chineesche opvatting dan ook de beteekenis van een zakelijke transactie, waarbij de man zich aan de familie van zijn vrouw verkoopt.

Hoe juist het ook moge zijn, dat in het Chineesche huis over het algemeen de vrouw den scepter zwaait, niet minder juist is het, naar Chineesche opvatting, dat de man als publiek- en privaatrechtelijk erkend hoofd van de familie en als man een zekere

ker gezag en een zekere waardigheid heeft te handhaven tegenover de vrouw. Deze opvatting past volkomen in het kader van de patriarchale familie. Een der noodzakelijke voorwaarden om dat gezag en die waardigheid naar behooren te kunnen handhaven is, dat de man in stand en rijkdom hoogstens de gelijke, maar nooit de mindere mag zijn van de vrouw. Daarom was en is ook nu nog in China de regel, dat een man trouwt met een vrouw, die in stand en rijkdom zijn mindere is. Slechts bij uitzondering trouwt en trouwt een man in China een vrouw, die in bedoelde opzichten zijn meerdere is. Gewoonlijk vindt zoo'n huwelijk alleen plaats tusschen een jongeman uit een arme familie en een rijk meisje, wier vader geen mannelijke nakomeling heeft, zoodat de conditie bij zoo'n huwelijk is, dat de man in het huis van zijn vrouw trekt en opgaat in haar familie. Daarom noemt de Chinees zoo'n huwelijk een zakelijke transactie.

Ouderen onder de lezers kunnen zich herinneren, dat vroeger bij een Chineesch huwelijk de bruiloftstoet voorafgegaan werd door een paar grote lampions, die in het Chineesch *twa-ti ng* heeten.

De letterteekens, op deze lampions geschilderd, kondigen aan het publiek aan, dat een man uit de familie Zus gaat trouwen met een vrouw uit de familie Zoo. Na de voltrekking van het huwelijk werden die lampions opgehangen in de voorgalerij van het huis van den bruidegom, waar dan ook het

Een kabeltje over Taalwaardeering

DE HOLL. TAAL IN ONZE SAMENLEVING.

Het heeft nimmer in ons plan gelegen om ook maar iets te schrijven over de plaats, welke de Holl. taal in onze Indische Chineesche samenleving inneemt — een feit dat door een ieder persoonlijk het beste zelf beoordeeld kan worden —, indien zich niet zoojuist een gebeurtenis in het Semarangsche had afgespeeld, welke men niet zoo maar kan laten pas-

bruiloftsfeest werd gevierd. Voorbijgangers wisten dan uit die lampions, dat daar een huwelijksfeest werd gevierd, dat er een huwelijk is gesloten tusschen een man uit de familie, die het huis bewoonde en een vrouw uit een andere familie.

Gebeurde nu een uitzondering op dezen regel, werd n.l. een huwelijk gesloten, waarbij de man in het huis van de familie van de vrouw trok, dan werden de lampions niet ten zijnen huize, maar ten huize van de bruid opgehangen en werd het huwelijksfeest ook daar gevierd. Voorbijgangers, die dat zagen, wisten dan, dat er een ex-patrimoniaal huwelijk tot stand was gekomen.

Wilde hij zich fatsoenlijk uitdrukken, dan noemde hij dat: *bee t w a - t i n g*, letterlijk „groot lampions verkoopen”, de bruidgom heeft zijn *t w a - t i n g*, zijn *s h e*, zijn familienaam, zich zelf verkocht. M.a.w. er is een man verkocht.

Maar wilde hij zich platter uitdrukken, dan herinnerde hij zich het bedrijf van den varkensboer en sprak dan van „*bee t i - k o*”: er is een beer (een mannetjes-varken ter dekking) gekocht (door de familie van de bruid).

Beide uitdrukkingen leven nu nog voort, evenals die tusschenvorm tusschen een zuiver matriarchaal en een zuiver patriarchaal huwelijk. De lampions zijn in onbruik geraakt, maar de feestviering ten huize van de bruid als teeken, dat de bruidgom in het huis van de bruid als de meer-vermogende partij, trekt, is blijven bestaan.

Ook de hedendaagsche Chinees, als hij een huis voorbijgaat, waar zoo'n feest wordt gevierd, mompelt nog: *bee t i - k o o* (er is een beer gekocht.).

seeren. Vooral en voornamelijk doordat — naar aanleiding hiervan — een beschouwing in een der groote Chineesche dagbladen voorkwam, welke op velerlei punten rechtzetting en bestrijding behoeft.

De Studieclub te Semarang — naar men weet, een vereeniging van diverse vooraanstaande intellectuelen, uit de Chineesche samenleving aldaar — heeft gepasseerden Zaterdag (den 22sten Juni) verschillende bekende figuren uit de Jongeren-beweging (zooals Chung Hsioh, Shiong Tih Hui, etc) van Midden- en Oost-Java, bij zich vereenigd om besprekingen te voeren over het oprichten van een Federatie der verschillende Jeugd-organisaties vd. Aan deze uitnodiging werd gehoor gegeven door de bloem van het Chineesche intellect in die gebieden.

Wij willen het hier niet hebben over den aard der besprekingen en het beoogde doel. Hierover kan in een nader artikel uitvoerig worden uitgewijd.

Doch ons doel is nu even een andere beschouwing te leveren over de wijze, waarop sommige persmensen hun taak meenen te moeten en moer opvatten. Een opvatting, welke zich duidelijk gedemonstreerd heeft in het Semarangsche orgaan „Mata-Hari” van de hand van een zekeren „O”.

Wij willen direct op den voorgrond stellen, dat het een ieder geheel vrij staat een eigen meening over het een en ander opna te houden. Doch deze vrijheid dient onmiddellijk aan banden te worden gelegd — of beter gezegd: dient op den achtergrond te worden gehouden — zoodra men zich dienstbaar stelt aan het algemeen belang, aan de publieke meening. Dan gaat het niet aan, dat de een of andere schrijver „*coûte que coûte*” zijn eigen ik en zijn eigen meening laat domineeren. Doch hij diene zich op het standpunt te stellen, dat hij op de een of andere bijeenkomst, enkel en uitsluitend aanwezig is om zoo zuiver mogelijk de meening weer te geven van de aldaar heerschende opinies en stroomingen.

Maar..... om nu ter zake te zijn: Het Dagblad „Mata-Hari” stuurde natuurlijk ook zijn verslaggever ter vergadering; vooral waar zijn Hoofdredacteur zelve behoort tot een der leidende figuren van de Semarangsche Studieclub.

Tot dusver is alles „O.K.”, nietwaar?

Maar. nu komt het!

Voordat de vergadering begon, vroeg de voorzitter der bijeenkomst, Dr. Thung, of de aanwezigen geen bezwaar hadden, dat men de bijeenkomst zou houden in de Hollandsche taal. De aanwezigen

Denkt om Uwen postwissel!

Tegelijk met dit nummer ontvangen de abonnées buiten Batavia ons postwisselformulier ter voldoening van het derde kwartaal 1935. Mogen wij er op rekenen, dat U dien postwissel onmiddellijk na ontvangst voorzien van het verschuldigde abonnementsgeld ons retourneert! Door een vlotte betaling helpt U ons zeer en bespaart Ge ons veel kosten en moeite. Voor Uwen hulp gaarne bij voorbaat onzen dank.

Administratie **PANORAMA**

Stadhuisplein 41, Batavia

maakten hiertegen geen bezwaar.

Op zichzelf beschouwd dus een zeer gewoon geval; de kwestie van de voertaal op een of andere bijeenkomst.

Niet aldus de schrijver „O” in het Dagblad „Mata-Hari”.

De man steigert als een vurige rossinant, grijpt naar zijn pennehouder en houdt een ellenlange peroratie over het „slechte” om de Holl. taal te bezigen; houdt dreigend den vinger op (waarachtig je ziet 't hem doen!), schudt zijn eerbiedwaardig hoofdje en met gefronste wenkbrauwen, voorspelt hij niet veel goeds van een dergelijke „slechte geaardheid”.

En het komische van dit geval is wel, dat al die „slechtaards”, die zóó zichzelf hebben „vergeten” dat zij de Holl. taal prefereerden boven de Maleische, toevalligerwijze kunnen worden gerekend tot „the best of the best”. Want wij zien daar figuren onder als die van de Heeren: Tan Tek Peng, Mr. Thung Djie Lee, Mr. Oey Yong Tjioe, Mr. H.L. Koo, Mr. Tjan Goan Kwi, Dr. Oen Boen Ing, Drs. Khouw Bian Tie, Ir. Phoa Liong Tjiauw, Ir. Be Tiat Tjong, Dr. P. Ongkiehong, Dr. Djie Ting Ham, Kwee Hing Tjiat, etc.

Nietwaar..... men kan gerust zeggen dat ons „Mata-Hari” - reportertje wel in goed gezelschap verkeerde.

En men had nu verwacht, dat deze kolommen-ridder uitvoerige beschouwingen zou hebben geleverd over de gehouden besprekingen, over het beoogde doel en de belangrijkste debatten, etc..... Neen, niets van dat al! Hij wijdt slechts ¼ kolommetje aan het doel van de bijeenkomst zelve en fulmineert overigens over de reeds eerder genoemde „slechtheden” van bovenbedoelde toonaangevende figuren

uit de Chineesche Jongeren-beweging.

Hij vertelt met een zeker aplomb, dat dergelijke uitingen — nl. de voorliefde om de Holl. taal te gebruiken, eerder nog dan de Maleische — tot gevolg zullen hebben, dat de heele beweging voor een Federatief verband op een dood spoor zal loopen. Want, vertelt hij verder, ongeveer 95 pCt. van het Chineesche publiek verstaat geen Hollandsch; voorts dat dergelijke uitingen mede oorzaak vormden voor de „stranding” van de Chung Hwa Hui; dat de 10.000 leden van Tsing Nien Hui die taal vanaf vroeger niet „lusten”, dat..... och, bespaar ons de moeite om hier een complete opsomming te geven van de diverse — al dan niet kwasi gefundeerde — motieven, die door het reportertje er bij worden gesleurd. Alleen even de opmerking, dat men wel heel gemakkelijk met allerlei getallen kan goochelen doch dat een degelijk bewijs omtrent de juistheid van de getallen, in de allereerste plaats naast elke cijfergroepering dient te worden geplaatst. Ten minste, als men op het begrip „deugdelijke” berichtgeving aanspraak wil maken.....!

Ook wij beschikken niet één, twee, drie over cijfers, doch willen wel de opmerking plaatsen, dat het ons toch wel ietwat kleineerend lijkt om praktisch de ettelijke miljoenen tellende Chineesche gemeenschap in deze landen, zoo laag aan te slaan, dat zegge: slechts 5 pCt. de Holl. taal machtig is. Er dat, waar de cijfers van Onderwijs elk jaar weer demonstreeren, dat het percentage van afgestudeerde Chineesche leerlingen aan inrichtingen van Middelbaar en Hooger Onderwijs hier te lande, Hollandsche inrichtingen s.v.p., steeds grooter en grooter wordt.

Onze reporter houdt dan een heel pleidooi over de noodzaak — of liever gezegd, de moreele plicht

— om de Maleische taal immer te bezigen.

Jammer dat hij er niet bij vertelt, welke uitdrukkingen en woorden men moet gebruiken, indien bijvoorbeeld streng wetenschappelijke verhandelingen worden gegeven in die taal. Of weet dat manneke misschien niet dat deze taal -- hoe hoog wij haar ook als taal opzichzelf kunnen waardeeren — vrij „arm“ is aan allerlei termen en woorden, die in de moderne en oudere wetenschappen, vaak moeten worden gebezigd om bepaalde begrippen juist te kunnen weergeven. Wij zien dezen edelen taalgeleerde reeds gansche vertoogen in het Maleisch houden op Medisch, Filosofisch, Technisch, Economisch gebied, zonder ook maar een enkele maal letterlijk te citeeren uit het Hollandsch of een der moderne talen. Ons dunkt zoo, dat hij dan de eerste is op dat gebied. Want zelfs erkende deskundigen op Maleisch Taalgebied, ja ook menig taalkundig onderlegde Indonesier, zal U direct kunnen zeggen, dat het zoo goed als onmogelijk is om zich geheel en al in de Maleische taal uit te drukken, op het terrein der zich snel ontwikkelende moderne wetenschappen.

Men kan hoogstens geraken tot een zoo nauwkeurig mogelijke omschrijving der begrippen. Doch dat kan toch nimmer de juistheid van het „begrip“ op zichzelf duidelijk weergeven?

En dan weten wij, dat men van zekere zijde — waartoe blijkbaar ook „O“ behoort — zal tegenwerpen, dat de Hollandsche taal toch niet veel invloed heeft op het moderne internationale handelsverkeer en dat men aan de Engelsche taal de voorkeur moet geven.

Alles mooi en wel! Maar men bezigt in dat handelsverkeer toch ook niet de Maleische taal, is het wel?

Dus daar hebben we het niet over. Wij hebben de zaak hier te bezien in zuiver nationaal verband. Of wil men het nog duidelijker hebben: wij moeten de taalkwestie „Hollandsch of Maleisch“ hier bezien uit een oogpunt van zuiver Indisch nationaal verkeer, welke niet de grenzen van het land overschrijdt. En dan zien wij — indien wij de zaak nuchter en practisch bekijken — dat de moderne Chineseche samenleving in Indie, hoe langer hoe meer zich ontwikkelt in de richting van het Westersch Onderwijs, met het Hollandsch als voertaal. Of wil men soms het tegendeel beweren?

Ons dunkt toch, dat de bewijzen zoo overweldigend zijn — men zie slechts naar het jaarlijks hier en in Holland afstudeerende Chineesche intellect — dat men gerust kan spreken, dat de moderne opvoeding impliceert, dat de jongere generatie zich de Hollandsche taal meer en meer eigen maakt. Dit is nu eenmaal een voldongen feit en men kan nimmer de wijzers van de klok achteruit zetten, al zou men dat ook willen probeeren. De, naar de moderne wetenschappen dorstende, jongere generatie weet zich volkomen aan te passen aan de Westersche opvattingen omtrent taalwaardeering. Bovendien lijkt het ons een probleem opzichzelf toe, om het op modernen leest geschceide onderwijs, vooraf stuksgewijs over te zetten in de bloedarme Maleische taal. Er zijn nu eenmaal factoren in deze wereld, welke men onmogelijk kan veranderen, ook al wil men dat zoo graag.

Zoo ook met de Hollandsche en moderne talen, de talen waarin de wetenschap zich volkomen weet uit te drukken en dus ook..... de talen, welke de — naar wetenschap vorschende jeugd — zich eigen heeft te maken, wil zij in die wetenschappen doordringen.

Wij zullen het bij deze enkele trekjes omtrent taalwaardeering voorloopig laten, omdat het bestek van dit orgaan er zich niet toe leent hierop in te gaan. Voorloopig meenen wij met het bovenstaande te kunnen volstaan.

Wij gaan ook niet dieper in op de „manier“ van critiek, welke door den Heer „O“ werd gevolgd, om zijn misnoegen tot uitdrukking te brengen. Een manier die overduidelijk 's mans beperkten kijk op sommige zaken demonstreert, zoo vol sentiment, dat elke nuchterheid en vooral zakelijkheid, ten eenen male in zijn betoogtrant wordt gemist.

Voor hem — en voor iederen publicken voorlichter — hadde tot richtsnoer moeten dienen, dat ter Semarangsche bijeenkomst, het besluit om de vergadering in het Hollandsch te houden, voortspoot uit een kring van geselecteerd Chineesch intellect. Een kring van toonaangevende figuren in de Chineseche samenleving, welke -- en natuurlijk zeer zeker — grondige motieven heeft, om de te houden besprekingen niet in het Maleisch te houden.

Ziet daar in feite de heele affaire „in a nutshell“!

En het past den journalistieken berichtgever niet, om maar lukraak direct „van leer“ te trekken tegen dergelijke beslissingen. Doch veel eer dient dit

feit voor hem een stimulans te zijn, om wat dieper in te gaan op de zaak en te bestudeeren en informereen naar het hoe en waarom..... tenzij..... de man zelf niet in staat is een betoog in behoorlijk Hollandsch te volgen.....!

De Indische maatschappij is zeer toegeeflijk!

Men ziet hier soms wonderbaarlijke carrières maken door figuren, welke eigenlijk niet op den voorgrond hadden moeten treden, ter wille van het algemeen.

En van deze tolerante Indische maatschappij is de Chineesche wel de meest toegeeflijke. Want anders zou zij het immers nimmer kunnen gedoogen, dat een bepaald slag van journalistieke „voorlichters“ zoo maar op haar wordt „losgelaten“. Temeer verwondert zulks in het bovenstaande geval, waar de leiding van het Dagblad „Mata-Hari“ zelve behoort tot de uitgelezen groep van intellectueelen, waarover hierboven gesproken werd en desniettemin geen maatregelen wist te treffen, dat dergelijke — zijn blad onwaartige — taal in de kolommen werd gespuid. Doch wij zijn er van overtuigd dat soortgelijke — wellicht bij abus getoetereerde — uitspattingen, in den vervolge zullen worden voorkomen. Mede met het oog op de innige samenwerking tusschen de Chineesche en de Hollandsche samenleving in deze landen.

Want — wat men ook op politiek gebied voor overtuiging zou huldigen — men zit hier nog immer in een Hollandsche Kolonie, bestuurd en geschraagd door Hollanders. En naar onze meening, heeft de gansche Chineesche gemeenschap in de allereerste plaats groote belangen bij een goede en prettige samenwerking met den Hollander. Niet alleen op bestuursgebied, doch zeker ook vooral op handels-economisch gebied. En dan gaat het niet aan, dat men de door den Hollander gebezigde taal zoo maar „zonder meer“ aan kant zet en een taal prefereert, welke voor den Hollander zelve vreemd is.

De goede handelsgeest brengt met zich mede, dat men zich zooveel mogelijk uitdrukt in die taal, welke voor de aan te knopen relatie het prettigst klinkt.

En dan vertelle men niet, dat hiervoor het Engelsch geëigend is. Volkomen begrijpelijk indien men in een Engelsche kolonie zou zitten.

De Chineesche handelswereld converseert met de Hollandsche dito, überhaupt niet in het Engelsch, dan slechts bij hooge noodzaak.

De practijk van het dagelijksche leven doet trouwens zien, dat de Chineesche handelswereld zich hoe langer hoe meer beweegt in moderner richting en dat de opkomende generatie, in het handelsverkeer, zich hoe langer hoe meer van de Hollandsche taal bedient. Alhoewel men de Engelsche taal daarnaast heeft aan te leeren, voor het internationale handelsverkeer.

In ieder geval neemt de Maleische taal hoe langer hoe meer in ons nationaal verkeer een mindere plaats in.

Symptomen uit de practijk en symptomen, die zich niet laten uitwischen.

En waaraan men zich zal hebben te houden en waarop men dient voort te bouwen. Zoowel voor zichzelf, als voor een juist inzicht in de verhouding van deze landen!

En wat onszelve betreft?.....!

Natuurlijk zullen wij op dit artikel worden aangevallen! Och, dat is heel gewoon. Doch zoolang men niet voor den dag weet te komen met steekhoudende argumenten, waarin ons wordt aangetoond dat de Maleische taal in deze gebieden de voorkeur verdient boven het Hollandsch..... ach, dan is het ons onvruchtbaar, om op dergelijke critieken af te gaan.

En dan past ons slechts bij dit alles een liefschouderophalen en een houding van: „Nicht ärgern, nur wundern!“.

Een houding, welke door elken weldenkenden lezer zeker ten volle zal worden onderscreven!

AD INTERIM.

De geachte inzender van bovenstaand stuk heeft het bewuste artikel in „Mata-Hari“ klaarblijkelijk verkeerd begrepen. „O“ had het niet over de waardeering van de Hollandsche en Maleische taal als zoodanig, maar over de meest geschikte voertaal voor de op touw gezette beweging, om die beweging niet op de taalkwestie te doen stranden. O.i. heeft hij gelijk waar hij beweert, dat het Maleisch de meest geschikte voertaal is voor een beweging, die alle lagen van de Indo-Chineesche samenleving hoopt te omvatten. *Red. Pan.*

Religieuze vraagstukken in China*)

Z.S. ZIA.

't Hedendaagsch CHINA verkeert in een overgangstijdperk. Wat betreft de religieuze moeilijkheden, waar men mede te kampen heeft, houdt men niet zoo zeer het oog gericht op het uit den weg ruimen van de moeilijkheden van dezen tijd, maar meer op het doel dat men hoopt, dat bepaalde Christelijke instellingen in de toekomst zullen kunnen bereiken. Als de schrijver spreekt over religieuze vraagstukken van 't hedendaagsch China, gaat hij uit van Protestantsch CHRISTENDOM. Als hij ter illustratie voorbeelden aanhaalt, heeft hij dan ook geen bepaalde Christelijke gemeente of kerk op het oog. Ter wille van het overzicht brengt hij de religieuze vraagstukken onder in 5 groepen:

1. 't voorzien in eigen onderhoud en de wijze van werken, waartij het recht door zee vaak ver is te zoeken.
2. saamhoorigheid en individualisme.
3. Christelijke opvoeding en de methode van de massa productie.
4. het leiderschap in de kerken en praktischen zin.
5. de plaats der door de kerk onderhouden scholen.

De schrijver zal om met het eerste probleem te beginnen een paar voorbeelden geven van de wijze waarop sommige plaatselijke kerken in hun eigen onderhoud voorzien. Een kerk bv. in een groote stad heeft drie gestudeerde mannen uitgenoodigd hier predikant te worden. Deze drie zorgen echter voor hun eigen onderhoud. Twee geven les op een gemeentelijke school, terwijl de ander in den handel werkzaam is. Het werk dat door deze predikanten gedaan wordt is opgenomen in hun lesrooster en voor den derde wordt er rekening mee gehouden bij het werk dat hij in kantoor tijd verricht. Naar de meening v/d schrijver moeten deze drie predikanten beschouwd worden als leekenpredikers, behalve dat zij een theologische opleiding hebben genoten en geordend zijn. Waarschijnlijk achten zij deze manier van in hun eigen onderhoud voorzien

practisch beter uitvoerbaar dan het ophalen van wat hun rechtens zou toekomen bij de leden van de kerk. In elk geval doen zij hiermee zeer veel voor de kerk persoonlijk, doordat zij de finantieele moeilijkheden van dezen tijd zeer verlichten. Een kleine Chineesche kerk in SHANGHAI heeft van het begin af steeds in eigen onderhoud voorzien. De stichter die een predikantarts was, heeft nooit eenig salaris van de kerk genoten. Inplaats daarvan liet hij ook nog huizen zetten op hetzelfde erf om te verhuren. Sinds zijn dood doen verschillende leden van één familie voortdurend moeite om zeggenschap te krijgen over de kerk en haar eigendommen. Deze kerk is zelfs nog nooit met de finantieele moeilijkheden in aanraking geweest, doordat de huizen steeds genoeg rente opbrachten. Maar de betaalde predikant en twee vrouwen, die Bijbellezingen houden, zijn onderworpen aan het gezag van de leden van die familie. De meeste leden contribueeren niet voor het lidmaatschap van de kerk. Sinds den dood van den stichter zijn er helaas verschillende ruzies geweest onder de leden van deze kerk.

In een welvarende streek bij SOOCHOW ligt een landelijk kerkje, meer dan vijftig jaren oud. Meer dan 30 families hooren hier tot de kerk, en de meeste hunner zijn in goeden doen. Een oud lid vertelde me, dat hij den vorigen herfst voor meer dan \$ 600 aan rijst had verkocht. Maar de predikant vertelde me dat dezelfde man 't vorig jaar maar \$ 1.50 had bijgedragen voor 't salaris v/d predikant. Hij vertelde mij ook, dat 't vorig jaar in 't geheel voor dat doel niet meer dan \$ 12 was binnengekomen. Blijkbaar was de man die \$ 1.50 had gegeven nog degeen, die de grootste bijdrage had gegeven. Een onderwijzer in datzelfde dorp vertelde me dat het den Christenboeren in dat dorp de laatste vijftig jaren zeer goed was gegaan, en zij in dien tijd zeer veel zegen hadden ontvangen, maar zij hadden nog niet geleerd om ook maar 1/100ste van hun inkomen weg te geven. Het is best mogelijk dat dit speciale kerkje het troetelkindje is van een bepaalde sekte. Na vijftig jaar verwennen de ouders het dan nog en noemen het hun schat. Is 't nu mogelijk dat onder dergelijke omstandigheden zoo'n kerk leert zichzelf te onderhouden?

*) Vertaald uit de „Chinese Recorder” door Mevr. E. v.d. P., Batavia.
Aangeboden door Zend. A.K. de Groot.

De drie bovengenoemde voorbeelden maken het duidelijk, dat de wijze van werken in dergelijke gevallen eer er toe leiden om 't voorzien in eigen onderhoud óf te verhinderen óf op den langen baan te schuiven. In geen enkel geval is het doel van het voorzien in eigen onderhoud bereikt. De leden van de kerk hebben niet geleerd om te geven voor 't instandhouden v/h predikambt, evenmin als zij geleerd hebben eenige verantwoordelijkheid te dragen. Waar moet 't met de kerk in China naar toe, als de leiders zulke kromme wegen gaan, die wel de finantieele moeilijkheden uit den weg ruimen, maar die de eigenlijke bedoeling van de beweging voor 't voorzien in eigen onderhoud tegenwerken. Bovendien, ieder die dit probleem te benaderen tracht enkel van de finantieele zijde, zal zijn doel niet bereiken, daar naar de meening v/d schrijver, dit niet een finantieel, maar in de eerste plaats een religieus vraagstuk is. De drie genoemde kerken zijn finantieel in staat gesalariseerde predikanten te hebben. Maar door de verkeerde houding door de leiders v/h kerkbestuur aangenomen tegenover geldzaken, bereikt men geen werkelijke resultaten in zake de oplossing v/h vraagstuk v/h voorzien in eigen onderhoud.

Det Methodisten-kerk in ZUID CHINA heeft een tien jarenplan opgesteld, dat zoowel den nadruk legt op de geestelijke waarden van de onderneming als op de langzame verwezenlijking v/h finantieele doel van de plaatselijke kerken. Naast dit plan is er een program voor de opvoeding van ouderen tot menschen die eenig inzicht hebben in finantieel beheer, en leiding kunnen geven in andere praktische zaken van de kerk. De zendingen in die kerk zijn vastbesloten te slagen en vele Chineesche leiders zijn eveneens vastbesloten volgens dit plan te werken zelfs als zij er zelf last van ondervinden. Alleen als de kerk in China een zuiver zakelijk plan heeft en dit systematisch wordt uitgevoerd, is 't mogelijk, dat de kerk in CHINA tot voorzien in eigen onderhoud komt in de naaste toekomst.

Het tweede vraagstuk zal nog wel vele jaren onopgelost blijven. Maar daar dit vraagstuk weer actueel is voor vele leiders in de kerk en in ontwikkelde kringen, waagt de schrijver het dit oude probleem nog weer eens onder 't oog van zijn lezers te brengen. Overall waar wij komen vinden wij altijd weer een in 't oogvallende groep van zg. Christenen naar den Geest. Zij werken wel met ons

Orangine

Welk een heerlijke verfrissing!

// Niet die inzoetkleeftesmaak die zoo in de mond nablijft

// Werkelijk verfrisschend door de zuivere bestanddeelen

BESLIST
GEZOND

GOUW BOEN SENG

samen, al hebben zij nog geen leiding gekregen om lid te worden van de kerk. Sommige doen goed werk in zendingsscholen, hospitalen en zelfs in de kerk. Zij hebben vele redenen om buiten de kerk te blijven. Een van de meestvoorkomende hiervan is, dat de ouders niet willen dat zij lid worden van de kerk. Naar wat ik persoonlijk heb kunnen opmerken volgen deze Christenen naar den Geest meestal hun eigen wenschen wat betreft huwelijk en roeping. Maar als zij door predikanten of zendingen worden aangezocht om lid te worden van de kerk, verschuilen zij zich achter hun bejaarde ouders. Zekerlijk toonen zij hiermede hun kinderlijk vertrouwen in hun Hemelschen Vader. Is dit nu een religieus of een familie-vraagstuk?

Vaak hebben wij geluisterd naar leiders van de Christelijke Studenten-vereenigingen in China, als zij spraken over Christelijke eenheid of de algemeene Christelijke Kerk. Zij vinden dat alle confessioneele verschillen zoo spoedig mogelijk moeten verdwijnen en dat alle Christenen en vooral alle Christenstudenten zich

moeten vereenigen en als vanzelf zullen worden tot een groote gemeenschap. Om hun oprechtheid en hun overtuiging te toonen hebben zij zich teruggetrokken van alle bestaande kerken. De meeste hunner beweren dat zij aanhangers zijn van een hooger soort Christelijken godsdienst en dat hun Christelijke ervaringen, al zijn zij pas eenige jaren oud, meer persoonlijk zijn dan overgeleverd. Daarom aarzelen zij niet een nieuwe beweging te beginnen, religieus of sociaal, om hun oorspronkelijkheid en scheppingsmogelijkheden ten toon te spreiden. Ik heb vele leden van de Christenstudentenbeweging ontmoet, die bleken volkomen onbekend te zijn met de geschiedenis v/h Christendom en van die van hun eigen zending in China in het bijzonder. Hun kijk op de dingen is breed en alomvattend en toch hebben zij precies dezelfde individualistische neigingen als sommige van hun vroegere kerkleiders. Sommige keeren terug tot de kerk, andere zijn daarvoor verloren, weer andere zetten een eigen kerk op. Sommige hebben zich verenigd met sociale en liefdadige instellingen, zoowel algemeene als bijzondere

De schrijver heeft geen bezwaar tegen onafhankelijken. Hij bewondert ze. Maar toch hoopt hij dat deze Christenen naar den Geest, die niet actief deelnemen aan het kerkelijk leven, zullen gaan begrijpen dat de georganiseerde kerk is, het Lichaam van Christus. Christenen zijn als de cellen van het lichaam, sommige worden hersencellen, en sommige worden cellen van andere deelen v/h lichaam. De historische kerken zijn slechts deelen en organen van één Lichaam. Een paar cellen kunnen niet bestaan buiten het lichaam, evenmin kunnen zij hun functie verrichten als zij van 't lichaam gescheiden zijn. Alleen parasieten kunnen op het lichaam leven zonder er cellen van te zijn. De toekomst van 't Christendom in China hangt voor een groot deel af van de houding van de Christenen ten opzichte van de georganiseerde kerk. Waarom zouden zij niet eerst goede en verantwoordelijke leden zijn van een georganiseerde kerk, voor zij probeeren leiders te worden in de Algem. Christelijke Kerk.

Gemeenschapszin en samenwerking zijn een kunst die een bepaalde oefening vraagt. Om in CHINA kerken te bouwen, die hun eigen propaganda voeren, in hun eigen onderhoud voorzien, en zichzelf besturen, heeft men noodig leiders die zichzelf respecteeren, zichzelf onder tucht hebben en die zichzelf willen

opofferen Individualistische te koop looperijen en wervelwind-evangelisatie-veldtochten zullen heusch geen Koninkrijk Gods brengen in China zonder een kerk. Bovendien de georganiseerde kerken zijn er; dat waarvoor zendingen en eerste Chineesche bekeerlingen hun bloed en leven hebben geofferd in de vorige eeuw, kan niet zoo gemakkelijk worden omvergehaald door argumenteering en sentimenteetele prediking.

Wij komen nu aan 't derde probleem, waarvoor vele van onze leiders een oplossing kan en klaar hebben, maar als het er op aankomt, weten zij met de werkelijkheid geen raad.

Christelijke opvoeding en religieuze opvoeding is een onderwerp waar vele van de jongere zendingen en leiders in de Chineesche kerk belang instellen. Daar is een misverstand geweest, tusschen enkele overvoorzichtige zendingen en hun Chineesche collega's over dit onderwerp. Zij vinden het programma voor de religieuze opvoeding veel te langzaam en te kostbaar en te wereldsch. Zij meenen zelfs dat door de invoering v/h programma voor religieuze opvoeding in de plaatselijke kerk de ijver voor evangelisatie en zelfs het werk v/n HEILIGEN GEEST zal worden belemmerd. Een Chineesch predikant van een groote stadskerk vertelde mij onlangs dat ten gevolge van een tiendaagsche evangelisatietocht ongeveer twee honderd menschen zich verbonden hadden om Christenen te worden. Maar liet hij op dit goede bericht volgen, het plan voor religieuze opvoeding gaat te langzaam en geeft niet zulke goede resultaten. Ik had geen zin verder met hem te disputeeren, daar hij het „met feiten” kan aantonen. Maar ik zeide tot mijzelf: „Sommige predikanten en zendingen rekenen hun resultaten naar het aantal bekeerlingen, ik kijk meer naar verandering v/h leven en of de menschen werkelijk meer op CHRISTUS gaan gekijken”. Het is veel gemakkelijker op een blauwdruk van een verbeeldingshemel en hel te wijzen en aan een gehoor te vragen naar welke plaats zij zouden wenschen te gaan, dan om een paar zwakke broeders de helpende hand te bieden om in hun dagelijksch leven het smallere pad te volgen. Het is door qualiteit en niet door quantiteit dat 't Christelijk leven openbaar wordt.

Waar komen de naam-Christenen vandaan? Wie heeft hen opgenomen in de Christelijke kudde? Was het een zondagschool onderwijzer die ze bracht bij den verantwoordelijken predikant? Was het een Christenvader die zijn kinderen beval lid te worden van de

kerk? Was het een leider van Bijbelkringen die zijn leerlingen zoo beïnvloedde dat zij slechts naam-christenen werden? Ongetwijfeld is een klein getal van de naam-Christenen van deze menschen afkomstig. Maar de groote meerderheid van naam-Christenen werden in de kerk gebracht door degenen die zongen: „Haal de schoven binnen” op opwekkings-samenkomsten. Nauwgezette zondagsschool-onderwijzers, en Bijbelkringleiders, goede Christen-ouders en goedonderlegde docenten in den Christelijken godsdienst hebben gewoonlijk heelemaal geen haast om menschen tot de kerk te brengen. Een bepaald soort evangelisten, die tuk zijn op succes en op persoonlijke bekendheid, zijn het, die het grootste aantal naam-Christenen in de plaatselijke kerken brengen. Als er Bijbelkringen en kleine groepen werden opgericht onder de jonge bekeerlingen zou het mogelijk zijn, dat elke kleine fout werd hersteld, en zou er in de toekomst minder schade gedaan worden aan de kerk. Maar daar de meeste predikanten, die uitsluitend gelooven in evangelisatiewerk, zelf het werk dat er op volgen moet niet willen en niet kunnen doen, gaan zij er maar steeds weer op uit om nieuwe zielen te winnen en nieuwe opwekkings-samenkomsten te houden. Natuurlijk moeten wij evangelisatie-leiders hebben, maar wij moeten voor de kerk in CHINA, nu en in de toekomst, ook menschen hebben die onderricht kunnen geven. Meer opvoeding tot kennis der evangelieverspreiding, is een goed motto over de werkers in de kerk in China voor nu.

Kortgeleden kwamen een paar contro-leerende leiders terug uit ZUID-CHINA en vertelden dat daar maar een paar van de predikanten gestudeerde menschen waren. Hun conclusie was dat de Chineezzen menschen zijn met practischen zin. De meeste gemeenten zijn tevreden met een predikant, die leiding kan geven in kerkelijke zaken en die den dienst voor hen kan leiden. Zij willen wel aan onderwijzers een behoorlijk salaris uitbetalen maar zij willen niet datzelfde salaris geven ook aan een predikant. Dus gestudeerde predikanten zijn niet noodig. Dat verklaart hoe het komt dat er zoo weinig bevoegden onder de predikanten zijn. Mijn jongste reis naar een dorp bij SOOCHOW was ook een bewijs temeer dat de dorpelingen het best vinden zonder een eigen predikant verder te sukkelen, maar zij zullen om een oude onderwijzer te houden, ruzie maken en sommige ouders willen het salaris van dien onderwijzer nog vermeederen ook.

In elke goede zaak verkrijgbaar. Verkoopsagent:
N. V. Isamy, Batavia C. — Soerabaja.

Maar de bijdragen voor het behoud van een predikantsplaats bedroegen verleden jaar niet meer dan \$ 12. Zou het mogelijk zijn dezen zin voor de practische dingen bij de boeren baas te worden? Zouden wij deze gezindheid bij de inheemsche Christenen kunnen omzetten, als wij letten op de gezindheid van de herders, die evenzeer op de practische dingen gericht is? Is het wel noodig door te gaan met de prediking v/h Christelijk idealisme, met oog op den zin voor de dingen v/h practische leven van de menschen die in de kerk komen? Of zullen wij ons best doen deze menschen met een practischen geest te veranderen in menschen met een Christelijken geest? En als wij dat willen, hoe moeten wij dat dan doen?

De toekomst van de kerk in CHINA, hangt af v/h feit of er mee onderlegde inheemsche leeraars komen, die zich geheel aan hun taak willen geven. Zij moeten den zendingsgeest hebben en pioniers zijn in die onderdeelen v/h kerkelijk werk, die tot nu toe op den achtergrond gebleven zijn. (In Indonesia is te Buitenzorg verleden jaar gesticht de Hoogere Theol.

School ter opleiding van predikanten. Toegankelijk voor alle landaarden, volgen ook 4 Chineezers deze leergang van 6 jaren.) Goede herders, niet alleen huurlingen moeten op deze leiding gevende en verantwoordelijke posten geplaatst worden. Zij moeten zich bewust worden dat als zij kerken willen hebben, die onder Chineesche leiding staan, zij daardoor een prijs zullen moeten betalen en zij moeten niet verwachten dat hun zendingsvrienden hun een aantal inheemsche kerken zullen cadeau maken.

Leider zijn in de kerk veronderstelt dat men ook leider is onder leeken. Er moet alles opgezet worden om de leeken in de kerk actief te maken. Opleiding voor leeken tot leiders moet een van de vaste punten zijn op 't programma van de plaatselijke kerken. Pas een goed opgezet plan voor opleiding van leeken tot leiders, uitgevoerd onder het toezicht van een kerkelijk bestuur zal mogelijk orde kunnen brengen in het „Huis des Heeren”.

Als zoo'n goed opgezet plan gedurende 5 of 10 jaren in een plaatselijke kerk wordt gevolgd, is er geen quaestie van gebrek aan zondagschoolleiders, Bijbelkringleiders, menschen die geschikt zijn voor jeugdwerk en voor 't werk onder de ouderen. Men mag ook redelijkerwijs verwachten, dat er na 10 jaren een aantal leekepredikers zijn, die den zorg op zich kunnen nemen voor bepaalde plaatsel. kerken. Het succes van deze opleiding hangt voor een groot deel af van hen die deze menschen moeten opleiden. Als die de noodzakelijkheid van 'n opleiding hebben ingezien zullen zij daaraan ook leiding geven op 'n geestelijke manier. Dan pas zal men van religieuze opvoeding kunnen spreken als van een nieuwe vorm van Christelijke evangelisatie. Wat betreft de door de kerk onderhouden scholen, deze zullen in dezen overgangstijd 'n nieuwe roeping hebben. In de laatste 50 jaren hebben deze scholen een heel leger afgeleverd van onderwijzers, doctoren, verpleegsters, schrijvers, werkers op sociaal en op kerkelijk gebied en anderen. Velen van hen hebben hun respectievelijke instellingen met trouw en bekwaamheid gediend.

Maar het aantal „strijders voor het Kruis”, die hun leven wilden wagen voor Christus was niet heel groot. Kent ge bv. veel Chin. doctoren in een bepaalde gemeente, die men Christenarts zou kunnen noemen? Hebt ge op onze zend. scholen veel onderwijzers gevonden die men zend. onderwijzer zou kunnen noemen? Hebt ge in een of andere Chineesche stad een Christenadvocaat ontmoet? Hebt ge veel menschen ontdekt die sociaal werk deden en die niet leefden van gelden bijeengebracht in naam der weldadigheid? Hebt ge veel Chineesche predikanten gezien, die trotsch op hun naam van „Bedienaar des Goddelijken Woords”, tevreden waren met een heel klein inkomen? Hebt ge gehoord van Chin. leiders in Christelijk werk, die voorstelden hun salarissen te korten omdat er zooveel gekort moest worden op de zending in het algemeen? Waarom moeten wij schoolgeld vragen op door de kerk onderhouden scholen? Al deze vragen kunnen op verschillende wijzen beantwoord worden. Maar ik waag het dit gedurfde antwoord te geven: wij hebben in onze Christelijke instellingen teveel werkers, die een behoorlijk inkomen willen genieten uit Christelijk werk. Heel weinigen komen zoover dat zij overwaarde geven wat hun werk betreft voor het geld dat zij krijgen uitbetaald. Heel weinigen danken daarbij aan de kansen die zij kregen tot dienen en levensheiliging door deze Christelijke instellingen.

Is het teveel geëischt als wij verwachten dat de Christelijke scholen niet alleen jongemannen en vrouwen zullen afleveren met allerlei academische graden elk jaar opnieuw, maar dat zij zullen geven jongemenschchen met het hoofd en het hart van een zending op een vooruitgeschoven post, zooals wij er in een vorige generatie zooveel hadden? Zullen de Christelijke scholen zendingen afleveren voor het eigen land, zooals de groote christelijke scholen in Amerika en in Engeland zoolang gedaan hebben voor het verre zendingsterreinen? Hier ligt een schitterende taak voor de door de kerk onderhouden scholen.

PUBLIEKE TRIBUNE

Batavia, 24 Juni 1935.

Zeer geachte Redactie,

Hierbij nemen wij de vrijheid U beleefd een stukje aan te bieden in verband met de artikelen welke verschenen zijn i/z de Hollandschsprekende Chineezers en hun geestelijke verzorging. U zult ons verplichten dit te willen plaatsen. Wij zijn het geheel met het laatste stuk van Ds. Hildering in A.P.K. en Opwekker eens, maar meenen dat hieraan een P.S. moet worden gehecht, hetwelk onderstaand stukje bedoelt. Met dank voor de plaatsing.

Namens de Kerkeraad van de Evangelisch
Chin. Gemeente of Tiong Hoa Kie Tok
Kauw Tong te Batavia (Patekoan);

De Scriba.

Onze Hollandschsprekende Chineezers Protestanten:

Met genoegen hebben wij kennisgenomen van de ingezonden stukken in het Algem. Prot. Kerkblad van Ned. Indië, zoomede van de verschillende antwoorden, in het bijzonder 't degelijk artikel voornamelijk van Ds. Hildering, welk ook in de „Opwekker” verscheen. Hoewel wij met het laatste wel eens zijn, willen wij toch mededeelen, dat er vanwege onze zelfstandige Gemeente () reeds 3 jaren een Holl. afdeeling bestaat, zoo goed als een Maleische en Hokkian (Amoy-Chineesch) groep. De Kerkeraad omvat leden, die óf Maleisch, óf Hollandsch, óf Chineesch spreken. Zooals U uit 't Kerkblad bekend kan zijn, houden wij deze diensten in 't eigen kerkgebouw aan Patekoan te Batavia (in drie talen); aan Tjikini (Kapel Ziekenhuis) in het Holl. netzelfde ook in de Rehobothkerk te Mr. Cornelis. De Hokkiendienst wordt bezocht door plm. 60 kerkgangers, de Mal. dienst door plm. 120, terwijl de Holl. diensten varieeren tusschen 75 en 100. Waar de Chin.

emigranten in verschillende taalgroepen uiteen vallen, is het begrijpelijk dat ook de Evang. Chin. Gemeente zich hierbij aanpast. Daarom te meer wordt samenwerking en hulp juist van intellectueelen, welke taal ook sprekend, op hoogen prijs gesteld. Dat wil niet zeggen, dat wij onze broeders en zusters die voor de Algem. Prot. Ind. Kerk kiezen, boos aankijken. Integendeel wij verblijden ons over alle geestelijke vooruitgang. Alleen in eigen volksgroep is hun aanwezigheid en kracht bijzonder noodig en kunnen wij niet genoeg hopen op samenwerking en daadwerkelijke steun. Er is hier een veld brak voor Holl. sprekende Chin. Protestanten om met ons samen te werken in Jeugdendiensten en bijbelkringen, zangkoor en huisbezoek. Het adres van de secr. is: Batoetoelis 46 B.-C.

De Kerkeraad van Ev. Chin. Gemeente:

Gouw Ko,	Eere praeses.
Gouw Khiam Kiet,	Praeses.
The Eng Hsiang,	scriba.
Tjan Hong Jauw,	2e scriba.
P.H. Tan,	1e Thesaurier.
Liem Wie Keng,	2e Thesaurier.
Gouw Bo Tjay,)
Na Keng Sian,)
Tan Tek Sian,) Diakenen
Tjong Hay Nio,)
Thio Soember Nio,)

Adviseurs:

A.K. de Groot,
A. Latumahina,

Noot:

P. S.

() Feitelijk is er geen enkele Chin. Protest. Gemeente op Java „onder de zending”

Onze Gemeente bezit van 1897 rechtspersoonlijkheid.

Het Rijk Der Vrouw.

Het Feminisme in China *)

I.

In den opbouw van modern China — het China, dat een creatie is de laatste dertig jaren — heeft de vrouw een belangrijke rol gespeeld. Het wil echter niet zeggen, dat zij gedurende de vier duizend en meer jaren van de Chineesche geschiedenis van voor de 20ste eeuw niets te beteekenen had, behalve dan op huishoudelijk gebied. Zij had integendeel van tijd tot tijd zeer grooten invloed op den gang van zaken uitgeoefend. Daarom kon er geen grootere vergissing bestaan dan de gedachte, dat China in het verleden een schepping was geheel van mannen voor mannen. De Chineesche geschiedenis telt vele op den voorgrond tredende vrouwen, die belangrijke werken hadden verricht. Driehonderd zes en zeventig van de 1.628 volumes van een Chinees-

sche biografische dictionair zijn aan vrouwenlevens gewijd; men vindt er vrouwelijke artisten — een van de meest beroemde Chineesche schilderijen was door een vrouw geteekend —, vrouwelijke geleerden, vrouwelijke „staatslieden”, zelfs vrouwelijke krijgslieden. Mu Lan, een van de meest bekende vrouwelijke krijgers uit het verleden, die op den leeftijd van twintig jaar zich als een jongen verkleedde en haar vader's plaats in den oorlog innam, is tot nu toe nog steeds een van de bekende heldin-figuren van het Chineesche tooneel. Een andere, Liang Hung Yu, speelde een beteekenisvolle rol om den geest onder de soldaten gedurende een gevecht tegen de Tartaren tijdens de Sung dynastie, hoog te houden. Onder de regeering van een van de keizers (Ming Ti 227 — 239 A.D.) waren vrouwen tot ambtelijke functies toegelaten. Sommigen van

*) Uit „The People's Tribune”.

De poeder die U mooi maakt,

zoals zij reeds ontelbaren mooi gemaakt heeft. Wie haar gebruikt is vol lof over de gemakkelijke en fijne wijze waarop ze aangewend kan worden. Daar deze poeder onzichtbaar is begrijpt niemand waar Uw nieuwe, postelmatte en goedverzorgde teint vandaan komt. En nog iets: Het gezicht wordt er door beschermd tegen de schadelijke uitwerking van met bacterien gevuld stof. Zoek Mystikum poeder en Mystikum Compact uit volgens de Scherk-tabel, in de kleur zooals deze past bij Uw oogen, Uw haar en Uw teint. ● De Scherk-tabel kunt U in iederen winkel inzien.

Mystikum powder

(MYSTIKUM POEDER)
voor toilettafel en poederdoosje

MYSTIKUM COMPACT
Poeder en rouge in vasten vorm

Een mooi gevormde roode mond
met Scherk Lippenstift.

SCHERK

haar waren zelfs tot hoogere rangen opgekomen. Dit experiment was in de 8ste eeuw herhaald. De echtgenooten van vele Keizers hadden ook grooten invloed gehad, terwijl in de Tang dynastie zelfs twee vrouwelijke regeerders de teugels in handen hadden. Ten slotte hadden wij de Keizerin Weduwe, wier naam nog frisch blijft in het geheugen van de oudere generatie. Wat ook de fouten en gebreken van deze merkwaardige vrouw waren, kan niemand haar waardigheid en sterk karakter ontkennen.

Men moet echter toegeven, dat dit alles eerder uitzonderingen dan regel waren en dat, wanneer een vrouw in publieke aangelegenheden op den voorgrond treedt, het als een hooge uitzondering moet worden beschouwd. In den regel oefenden vrouwen haar macht in het huiselijke leven uit en indirect als de werkelijke macht achter den troon, zooals gewoonlijk in de meeste landen, tot in den meer modernen tijd, het geval was. Voorts moet worden toegegeven, dat de status van de vrouw beslist de mindere was dan die der mannen. Zij hadden geen enkel recht (in publieke aangelegenheden tenminste) en wanneer zij de een of andere macht uitoefenden, dan gebeurde het in tegenstelling met de gewone haar toekomende positie en de publieke opinie. Daar waren strenge gebruiken en conventies, waaraan de vrouw zich had te onderwerpen, hoe hard zij voor haar ook waren. De werkelijke verandering in den huidige tijd is echter niet het feit, dat de vrouw nu eenigen invloed op den gang van zaken heeft, doch het feit, dat zij dat nu openlijk en niet meer in het geheim doet; dat de oude inferieure status ten opzichte van den man bijna geheel, of men kan misschien ook zeggen geheel verdwenen is; dat zij aan publieke aangelegenheden deel neemt en haar rol daarin als normale verplichtingen en rechten speelt. Zij heeft gelijke rechten voor zich opgeëischt en verkregen, zoodat een bezeker, die na een afwezigheid van ongeveer twintig of dertig jaren in China terugkeert, het land nauwelijks zou kunnen herkennen. Een kwart eeuw geleden was bijvoorbeeld geen enkele vrouw op straat te zien, behalve misschien de *sing-song girls* en vrouwelijke bedienden. De plaats en plichten van de vrouw waren binnenshuis. Zelfs vrouwenrollen op het tooneel werden door mannen gespeeld. Tegenwoordig kunnen vrouwen zich echter even vrij als de mannen bewegen. Chineesche meisjes van alle lagen der bevolking ziet men vrijelijk

langs de straten van de steden loopen; bovendien zijn er ook velen die in fabrieken, kantoren, winkels en banken werkzaam zijn terwijl sommigen den kost als journalist, doktores en onderwijzeres verdienen. Zij besturen haar eigen autos, nemen aan sport-speler deel, dansen met vrienden en kennissen, nemen in elken tak van sociale hervormingen vooraanstaande plaatsen in, steken speeches af, presideeren meetings, organiseeren weldadigheidsfeesten en zoo meer en wanneer zij het goedvinden om het tooneel aan mannen over te laten, gringen zij filmstudios binnen zoodat de vrouwelijke filmsterren in China momenteel een even bekend instituut als in alle andere landen zijn geworden. Mejuffrouw Butterfly Wu bv. heeft feitelijk meer aan andere vrouwen de emancipatie van het Chineesche vrouwendom duidelijk gesymboliseerd.

Het is natuurlijk onmogelijk om den oorsprong en de oorzaken van alle veranderingen ten deze na te gaan. Het staat nauw in verband met het geheele proces van de Westernisatie van China dat, indien niet met de komst van Marco Polo, dan toch met de komst van de Portugeezen begon. Het zou echter te wetenschappelijk zijn om tot zoover terug te gaan, vooral waar de nuchtere en vrijwillige aanvaarding van Westersche ideeën eerst eeuwen later plaats vond. Eerst in de 20ste eeuw werd er ernstig over gedacht, dat de Europeesche opvatting van de vrouw eigenlijk iets goeds bevat. Het waren de missionarissen, die vanaf de eerste tijden de verbetering van het lot der vrouwen als hun voornaamste doel nastreefden. Toen dit van vrouwelijke zijde adhaesie begon te krijgen, openden zij meisjesscholen, zoodat hun leer resultaten begon af te werpen. Tegelijkertijd begonnen ook de liberaal-denkende Chineezers te realiseeren, dat er toch wel iets te zeggen valt over de Westersche opvatting van het vrouwendom. Dit was vooral het geval in de revolutionaire groepen die op het eind van de 19e eeuw ontstonden. In de beweging om de Manchus omver te werpen en de Republiek in te stellen, waren vrouwen te vinden, die zij aan zij met mannen werkten en meeleden.

Alvorens echter een vrouwenbeweging kan ontstaan, moet men eerst het noodige onderwijs voor de vrouw hebben. Een beweging kan niet ontstaan alleen door het werk van een paar vrouwen, die het geluk hebben genad om onderwijs onder het oude regiem te genieten. Een van de grootste contrasten

tusschen Oud en Nieuw China is de bijna diametraal van elkaar afwijkende meeningen over het meisjes onderwijs. Oud China was de meening toegedaan, dat het voor meisjes niet noodig is om iets te leeren, behalve de plichten op huishoudelijk gebied, ten opzichte van de ouders en haar resp. echtgenooten. Dit beteekent echter geenszins, dat men op meisjes neerzag of dat de meisjes geheel van opvoeding verstoken bleven. „Onze methode moge verkeerd zijn,” schreven de Heeren Leong en Tao in hun „Village and Town Life in China” — wij gebruiken het echter niet omdat wij de meisjes inferieur ten opzichte van de jongens beschouwen..... Wij passen het op haar toe, daar het ons het meest geschikt voorkomt. O.i. zijn alle meisjes toekomstige moeders van het gezin. Daarom is een methode van opvoeding in die richting als de beste aanvaard.” Het gevolg van zulk een opvatting was dat, behalve een selchte school hier en daar, er heelemaal geen opvoedingsgelegenheid voor meisjes bestond tot in de eerste jaren van de 20ste eeuw. Zelfs toentertijd was de gelegenheid nog beperkt en bestond het alleen uit lagere scholen en een paar normaalscholen. In 1907 werd alleen aan 12.000 meisjes op de lagere scholen in het geheele land onderwijs gegeven, in 1918 steeg het aantal tot 215.000 of 4.5 pCt. van het totale aantal kinderen op de lagere scholen, in 1931 was het tot 1.653.016 of 18 pCt. gestegen. Heden ten dage is de vooruitgang nog grooter. Het hooger onderwijs ontwikkelde zich langzamerhand; tot in 1923 waren er alleen 847 meisjesstudenten in de colleges in geheel China. Ofschoon klein in aantal, waren de geleerde vrouwen in die eerste jaren, wat geleerdheid betreft, werkelijk vooraanstaand. Zelfs vóór China de politiek van opvoeding voor meisjes officieel aanvaardde, waren er reeds eenige pioniers die in het buitenland studeerden, vooral in Japan en de Vereenigde Staten van Amerika. Na hun terugkomst verrichtten zij belangrijken arbeid ten behoeve van het vrouwendom en de republiek.

Deze vooruitgang in de eerste dagen was ontegenzeggelijk in de eerste plaats de verdienste van de zending geweest, waar zij vanaf het begin hervormingen, zooals het opheffen van onechtelijke verhoudingen, als een van haar voornaamste doelstellingen nastreefden. Zij was het ook, die het meest op onderwijsgebied voor vrouwen had verricht, terwijl vele van de eerste vrouwelijke studenten, die in het

Weer voorradig:

Het Rijsttafelboekje

voor recepten met

**DELFTSCHE
SLAOLIE**

CALVÉ **NOF** DELFT

Een *Wetley* artikel

Aanvragen: Postbus 145, Batavia.

buitenland studeerden, die kans aan de pogingen vand zending hadden te danken. Het was het werk van deze vrouwen, na hun terugkeer in China, dat de fondamenteen voor een succesvol feminisme hadden neergelegd. De zending had dus gezaaid, daarna waren het de Chineezzen zelf, die voor den gezonden groei daarvan zorg droegen. Instellingen als de Y. W.C.A. en de Women's Christian Temperance Union, die later belangrijk werk zullen hebben te verrichten, waren oorspronkelijk de resultaten van de pogingen van de zending, doch zijn nu geheel Chineesch geworden. De Chineesche hervormingsbeweging, die altijd een welwillend oor aan het feminisme had geleend, is ook geheel Chineesch. Het zijn ook de hervormers geweest, die in recente jaren het meest voor het vrouwendom hebben verricht. In de eerste dagen deed het weliswaar waarschijnlijk iets meer dan alleen sympathie te toonen, doch later beseftte de meerderheid van het vrouwendom de mogelijkheid en wenschelijkheid van een verandering. Alleen de langzame verspreiding van het onderwijs kon het tot stand helpen brengen.

V A R I A .

DAT TREFT.

Hij: Wil je mijn vrouw worden, Ellen?

Zij: Ja, als je inkomen uit veel nullen bestaat.

Hij: Dat treft, het bestaat uitsluitend uit nullen!

GESPREK.

— O, is je vrouw ziek? En waarover klaagt zij het meest?

— Over mij!

ONMOGELIJK.

Zij: Stop eens even, Archie!

Hij: God, ik wou dat ik het kon doen!

GEEN GEDULD.

Hengelaar: Waarom wil je niet zelf probeeren inplaats van urenlang naar mij te kijken?

Vriend: Ik heb daar geen geduld voor!

GEEN NOOD.

Voorman: Neem ons niet kwalijk, meneer, maar wij willen hier een huis gaan opzetten. U kunt echter hier blijven schilderen, daar wij vandaag alleen den muur om U heen zullen bouwen.

OP HET KANTOOR.

Directeur: Heb je mijn vrouw opgebeld en har gezegd dat ik vanavond laat zou thuiskomen?

Employe: Jawel, mijnheer.

Directeur: En wat heeft zij daarop gezegd?

Employe: Of zij daarop kon rekenen, mijnheer!

Van hier en daar.

Te Muenchen overleed onlangs een man, die vermoedelijk de ijverigste Museum-bezoeker van de wereld is geweest. Elken dag, sedert de verzamelingen van het Duitsche Museum aan het publiek worden getoond, heeft hij enkele uren in de uitgestrekte gebouwen doorgebracht. Voor zijn dood zei hij: „Had ik maar tien jaar langer kunnen leven. Dan zou ik ten minste alles hebben gezien, wat er in het Duitsche Museum te zien is.....”

Hoe meer men zich verdiept in de verzamelingen van de 31 afdelingen van dit Museum, hoe meer men er van overtuigd is, dat tien jaar nauwelijks voldoende zijn om alle in zich op te nemen van hetgeen U hier, tijdens een 15 Kilometer lange wandeling door 340 zalen, wordt getoond.

Alles wat de mensch heeft uitgevonden, verzonnen en ontdekt, is hier verzameld. Aldus biedt het Museum een bont, maar zeldzaam onderhoudend onderwijs over de geschiedenis van de ontwikkeling der menschheid. Op een tijdstip, op hetwelk er nauwelijks iemand aan dacht, waarde te hechten aan de zonderlingen en de veteranen van de techniek, heeft Oskar von Miller de geniale schepper van het Museum, uit eigen middelen deze machines en toestellen verzameld, welke heden onschatbare waarde hebben. Later was het hem mogelijk, met hulp van binnenlandsche en buitenlandsche stichtingen, zijn werk geweldig uit te breiden. Heden omvat het Duitsche Museum de gansche geschiedenis van de technische en de natuurwetenschappelijke ontwikkeling der menschheid, van het voorhistorische tijdperk af tot aan de televisie en de aethergolven-muziek.

In dit Museum is het geenszins (zooals elders) verboden de tentoongestelde voorwerpen aan te

raken. Integendeel. Hier kunnen alle volwassenen naar hartelust experimenteren. Alles mag men aanraken. Alles mag men zelf in beweging zetten. Men draait aan een zwengel en terstond begint het planeten-systeem van Ptolomeus te draaien. Men drukt in een donkere cel op een knop — en onmiddellijk ziet men op een glazen plaat de Röntgen-photographie van zijn eigen lichaam, de portemonnaie inbegrepen. Niet zonder trotsch kan men zelf allerlei experimenten maken. Men schroeft en draait aan instrumenten en apparaten en waant zich een uitvinder. Als een mijnwerker daalt men in de mijn af en als een matroos kruipt men door de nauwe duikboot. Het is wel de groote aantrekkelijkheid van het Museum, dat de bezoeker zich niet tot toekijken moet beperken, maar handelen mag!

Het kostbaarste bezit van het Museum is wel het Kopernikiaansche Planetarium van Carl Zeiss (Jena), het eenige bestaande planetarium van dien aard. In een ronde, donkerblauwe zaal hangt, als middelpunt, de zon. De zoldering is geheel bedekt met de stalen banen der sterren. De bezoeker neemt plaats en dan begint het heelal om hem heen te draaien

Buitengewoon waardevol zijn ook de oorspronkelijke exemplaren van oude machines. In de zaal der luchtvaart-techniek hangen toestellen der pioniers Lilienthal, Wright, Rumpler, Bleriot. In de afdeling verkeersmiddelen staan de eerste automobielen van Benz en Daimler uit het jaar 1885. Hier vindt men de eerste Dieselmotor en de eerste telefoon van Reis. Ginds ziet men de optische instrumenten van Fraunhofer, de eerste elektrische meet-apparaten van Heinrich Hertz, de eerste lampen van Röntgen. De modellen van de eerste locomotieven „Puffnig Bil-

ly” en „Adler” staan naast de eerste dynamolocomotief uit het jaar 1866 en de eerste „Elektro-Lok” uit het jaar 1879.

De origineele weefstoelen van alle volkeren, de modellen van de eigenaardigste bruggen van de wereld zijn hier vereenigd. Voor de afdeling „Badinrichtingen” hebben tien beeldhouwers een getrouwe nabootsing gemaakt van de Thermen van Diocletianus. Zij hebben er drie jaar aan gewerkt. Oeroude werkplaatsen zijn in het Museum ingericht: In een middeleeuwsch schrijfvertrek zit een monnik en schrijft op perkament. In de oude papiermolen van Haynsburg draait het houten molenrad. Het Gutenberg-vertrek bevat een letterkast uit de XVde eeuw en in de apotheek uit de XVIIIde eeuw zijn alle oude drankjes en poeders vergaard. Zeer bezienswaardig is voorts ook het alchemistische laboratorium met zijn open haarden, retorten, vizels en smeltkroesen.

Onvergetelijk is de indruk, welke de mijnen van het Museum op den bezoeker maken. Zij doorklieven het eiland, op hetwelk het Museum is gebouwd, en liggen twintig meter diep onder den grond. De liften gaan voortdurend op en neer. Tusschen de zwarte lagen kolen ziet men donkere gestalten. Men daalt, bij het licht van de mijnlampen, steeds dieper in de oude kolen- en zoutmijnen. Ten slotte laadt men, op zijn tocht door de mijnen, in een klein mijnwerkersvertrek in Silezië.

Aan het eigenlijke Museum sluit zich het groote gebouw der bibliotheek aan. Het bevat 13.000 documenten, de octrooien van alle landen, alsook technische en natuurwetenschappelijke werken van alle tijden. Zooals het Duitsche Museum met zijn tien millioen bezoekers in tien jaar tot de drukst bezochte Musea van de wereld behoort, zoo kan zijn bibliotheek met haar 150.000 lezers per jaar tot de drukst bezocht bibliotheken der aarde worden gerekend. Thans is

het Museum verder uitgebreid met een groote Congresszaal. 2000 personen kunnen er in worden ondergebracht. Zoowel wetenschappelijke experimenten, als tooneelvoorstellingen, klankfilm-vertooningen en orgel-concerten zijn hier mogelijk. Hiermede is weder een stap gedaan in de richting van de voltooiing van dit Museum, hetwelk echter nimmer voltooid zal zijn, tenzij de menschheid er vanaf mocht zien verdere ontdekkingen te maken.

GELIJK HEEFT-IE.

Dokter: Uw uiterlijk bevalt mij niet.

Patient: Wel, verwacht U dan een schoonheidskoningin te zulen zien?

NA HET FEEST

Politie-agent: Maak geen kabaal bij het naar huis gaan.

Fuifnummer: Hoe weet je dat wij naar huis willen gaan?

HET VERSCHIL.

Predikant: Nou, jongens, smaakt het niet beter dan als jelui de vruchten stelen?

Jongens: Zeker, eerwaarde.

Predikant: En, weten jelui waarom?

Jongens: Omdat wij nu tegelijkertijd suiker en cream er bij krijgen, eerwaarde!

DE INBREKERSFAMILIE.

Vader: He, wat beteekent dat kabaal?

Kinderen: Wij zijn aan het trainen, vader!

WAT HIJ ER VAN DACHT.

Jongetje: Kom er nu uit, mijnheer, hij is reeds voorbij!

ZIJN LAATSTE.

Mislukte auteur: Dit is mijn laatste novel.

Uitgever: Dat hoop ik tenminste!

PANORAMA

Weekblad bergambar dalem bahasa Blanda dan Melajoe.

Di bawah pimpinan
LIEM KOEN HIAN

Kantor:
STADHUISPLEIN 41

29 Juni 1935.

Taon IX No. 26

Di sakiter kita.

*Atoeran-atoeran kawin dari satoe bangsa mendjadi salah satoe bagian paling penting dari hikajat kasopanannja itoe bangsa. Dari atoeran atoeran itoe lahir atoeran-atoeran, jang dikoempoel mendjadi satoe meroepaken hoekoem nikah dan hoekoem poesaka. Dalem burgerlijk wetboek, ini doea matjem hoekoem mendjadi bagian jang paling penting. Di laen fihak itoe atoeran² kawin djoega meloekiskan anggepan-anggepan tentang kadoedoekanja orang lelaki dan orang prampoean dalem familie dan masjarakat pada soeatoe masa. Boekan sadja boeat si achli hikajat kasopanan, tetapi djoega boeat orang jang pahamken keada'an masjarakat dan boeat si achli ilmoe hoekoem itoe atoeran-atoeran kawin dari soeatoe bangsa ada penting sekali.

Itoe atoeran-atoeran kawin di antara berbagai-bagi bangsa dikoempoel djadi meroepaken doea atoeran, jang dinamaken patriarchaat dan matriarchaat.

Dengen ringkes bisalah dibilang: patriarchaat adalah atoeran, toeroet mana si kemanten prampoean masoek dalem familie soeaminja dan anak-anaknja djadi penjamboeng toeroenan familie soeaminja. Sedeng matriarchaat adalah atoeran, toeroet mana si kemanten lelaki masoek dalem roemah, dalem familie istrinja dan anak-anaknja djadi penjamboeng toeroenan dari iboenja.

Pertanja'an, atoeran mana jang lebih doeioe dipake oleh manoesia, jaitoe matriarchaat atawakah patriarchaat, sampe sekarang belon bisa didjawab. Barangkali djoega ada kliroe boewat menanja, atoeran mana jang dipake lebih doeloe, sebab boleh djadi atoeran itoe terdapat dengen

berbareng.

Spencer dan pengiring pengiringnja anggep, di antara segala bangsa dalem doenia moesti lebih doeloe terdapat atoeran matriarchaat, kamoe-dian ini atoeran berobah djadi patriarchaat. Tempo-tempo di antara satoe bangsa jang pake patriarchaat, ada terdapat katjoeali, jaitoe saorang lelaki kawin dan masoek dalem familie istrinja, djadinja ada katjoeali jang menoendjoeken ada terdapat djoega atoeran matriarchaat, hingga orang bisa tarik pendapat, atoeran matriarchaat kaloe dari atoeran patriarchaat atawa terdapat bersamasama dengen patriarchaat. Tapi orang-orang, jang anoet peladjarannja Spencer, bilang, boekan begitoe. Itoe katjoeali menoendjoeken masi adanja sisa-sisa dari atoeran matriarchaat doeloe, jang sekarang soeda diganti sama patriarchaat.

Penjelidikan-penjelidikan blakangan tentang adatiadat dan kasopanannja berbagai-bagi bangsa menoendjoeken, ada lebih betoel kaloe dibilang, boeat tiap-tiap bangsa moesti dibikin penjelidikan sendiri boeat bisa taoe, atoeran mana jang dipake lebih doeloe, tida bisa boeat poekoel rata dengen bilang, di antara semoea bangsa doeloenja begini, sekarang begitoe.

Di Tiongkok roepanja ada soesah boeat kasih poatoesan, atoeran mana jang dipake lebih doeloe. Prof. Richard Wilhelm dalem ia poenja boekoe „Geschichte der Chinesischen Kultur" (hikajat kasopanan Tionghoa) ada seboet satoe boekoe Tionghoa dari zaman ahala Han, dalem mana dibilang, asalnja di antara bangsa Tionghoa dipake atoeran matriarchaat, sebab manoesia di zaman poerakala

Inget pada pembajaran oewang abonnement!

Sekalian sama ini nomor dari Panorama kita kirim postwissel boeat kita poenja abonnés di loear kota oentoek membajar oewang abonnement dari kwartaal 3 taon 1935. Kita harep jang sekalian abonnés aken lantas beresken mareka poenja oewang abonnement satrimanja postwissel itoe. Boeat Toean poenja bantoean terlebih doeloe trima kasi.

Administratie **PANORAMA**
STADHUISPLEIN 41, BATAVIA.

tjoema taoe iboenja, tdia taoe bapanja.

Fendeknja atoeran matriarchaat ada dipake djoega di Tiongkok di zaman doeloekala sekian. Wilhelm menoendjoek pada halnja hoeroef Tiongkok, jang artinja „she” (nama familie), sampe sekarang ditoelis sama satoe hoeroef-poko, jang artinja „prampoean”. Djoega nama-nama kaoem jang di Tiongkok ditoelis semoeanja dengan hoeroef-poko jang berarti „prampoean”. Hal-hal ini menaksa orang boeat trima jang di Tiongkok doeloekala ada dipake atoeran matriarchaat.

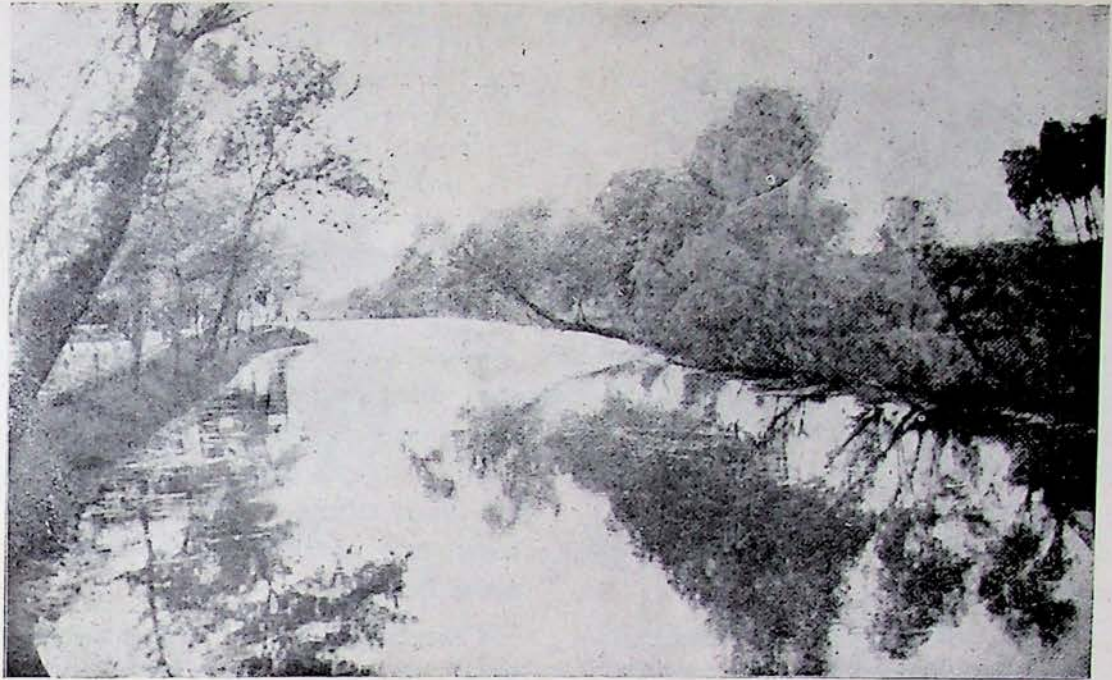
Lebih djaoe ada kitab *I-king*, jang oleh Keyserling dinamaken salah satoe dari antara tjoema sedikit boekoe dalem ini doenia, jang berisi kebijaksanaan paling tinggi. Dalem kitab *I-king* hoeroef „k'un”, jang berarti „jang menerima” (prampoean) ditaroh di atasnja hoeroef „k'ian”, jang berarti „jang menjipta” (lelaki). Ini roentoe nan menoedjoeken djoega jang kadoedokannja orang prampoean ada di atasnja orang lelaki, djadi menoendjoeken adanja matriarchaat.

Tetapi di sebelahnja tanda tanda jang njata dari matriarchaat di zaman poerbakala di Tiongkok, ada terdapat djoega tanda-tanda jang sama njata nja dari adanja atoeran patriarchaat.

Blakangan atoeran patriarchaat berlakoe di sae hoeroef Tiongkok, sampe sekarang ini. Sebagai sisa sisa dari atoeran matriarchaat doeloekala kadang-kadang ada terdapat kawinan, dalem mana kemanden lelaki masoek dalem roemahnja kemanden prampoean. Dalem kawinan kawinan begini biasanja si lelaki ada kalah deradjat dan kalah harta sama si prampoean. Maka itoe menoeroet anggepan Tiongkok, kawinan begitoe ada sama dengan perdagangan, dalem mana si lelaki djoeal diri pada familie istrinja.

Bener, dalem roemah tangga Tiongkok oemoeanja orang prampoean jang djadi ratoe, jang pegang kakoeasa'an. Tapi djoega tida koerang benernja, menoeroet anggepan Tiongkok, orang lelaki jang mendjadi kepala dari familie, moesti ada pegang tinggi ia poenja kakoeasa'an dan deradjat terhadep pada istrinja. Ini anggepan tida salahnja dalem satoe peratoeran patriarchaat. Salah satoe kamoestian boeat bisa pegang tinggi itoe kakoeasa'an dan deradjat sebagaimana pantesnja, adalah kamoestian jang si istri paling banjak boleh sama deradjat dan kekaja'annja sama soeaminja, tapi sekali-kali djangan lebih tinggi deradjat dan lebih besar kekaja'annja dari soeaminja. Maka itoe doeloe dan djoega sekarang di Tiongkok ada satoe kebiasa'an, jang saorang lelaki kawin sama saorang prampoean, jang deradjat dan kekaja'annja ada di bawah atawa paling banjak sama dengan saorang lelaki deradjat dan kekaja'an sendiri. Tjoema djarang sekali saorang lelaki di Tiongkok kawin sama saorang prampoean, jang lebih kaja dan berderadjat lebih tinggi. Kebanyakan kali kawinan begitoe terdjadi selakien antara saorang lelaki moeda dari satoe familie miskin dan saorang gadis hartawan, jang ajahnja tida rampoenjai toeroenan lelaki, hingga perdjandjian waktoe kawinan begitoe, jalah si kemanden lelaki masoek dalem roemah familie istrinja. Maka itoe orang Tiongkok namaken kawinan begitoe sematjem perdagangan.

Pembatja jang toea'an mistaja bisa inget, doeloe kaloe ada kawinan orang Tiongkok, arak-arakan kemanden didoeloei oleh sepasang teng besar, jang dalem bahasa Tiongkok dinamaken *twa-ting*. Hoeroef-hoeroef, jang ditoelis di teng itoe, memberitaoeken pada orang banjak, saorang

Di PINGGIR TELAGA.— *Satoe opname jang bagoes dari Mrs. Wang Ching Wei.*

lelaki dari familie A. kawin sama saorang prampoean dari familie B. Sasoedanja slese dilakoeken oepatjara kawin, itoe teng digantoeng di lankan depan dari roemahnja kemanten lelaki, di mana djoega dibikin pesta perkawinan. Orang-orang jang liwat bisa dapet taoe dari be teng, di sitoe lagi dirajaken pesta kawin antara saorang dari familie, jang mendiami itoe roema dan saorang prampoean dari laen familie.

Kaloe doeloe terdjadi katjoeli atas ini kebiasa'an, jaitoe kaloe dibikin kawinan dalem mana si lelaki masoek di roemah istonja, maka itoe teng tida digantoeng di roemahnja si kemanten lelaki, tetapi di roemahnja kemanten prampoean dan pesta kawinan djoega dirajaken di roemahnja kemanten prampoean. Orang-orang jang liwat lantaoe, di sitoe dilakoeken kawinan di loear dari kebiasa'an, dilakoeken kawinan menoeroet atoeran matriarchoat.

Kaloe ia mace pake perkata'an perkata'an jang sopan boeat loekisken itoe kawinan, ia namaken itoe kawinan: *bee twa-ting*, djoel ting besar, djoel she dari si kemanten lelaki. Dengan laen per-

kata'an: si kemanten lelaki djoel dirinja.

Tapi kaloe ia mace kasih nama lebih kasar, ia inget pada kebiasa'an dari orang-orang jang piara babi jang biasa djoel atawa sewaken babi laki boeat dikawinken, seperti sekarang orang sewaken andjing herder laki boeat dikasih kawin. Dan ia namaken itoe kedjadian *bee ti-koo* (beli babi laki boeat bikin anak oleh familie kemanten prampoean).

Doea-doea seboetan ini masi dipake sampe sekarang, seperti djoega itoe atoeran kawin, jang ada di antaranja atoeran menoeroet patriarchaat dan atoeran menoeroet matriarchoat, masi tempo-tempo dipake. Itoe teng-teng besar soeda tida dipake lagi, tetapi peraja'an pesta kawin di roemahnja kemanten prampoean, djikaloe dibikin kawinan begitoe, masi teroes dipake sebagi tanda, si kemanten lelaki masoek dalem roemah kemanten prampoean jang lebih kaja dari si lelaki.

Djoega orang Tionghoa zaman sekarang, kaloe ia liwat roemah di mana lagi dirajaken pesta begitoe, nistjaja tida lupoet menggrendeng: *bee ti-koo* (beli babi laki).

Pakerdjaän Thabib di Tiongkok

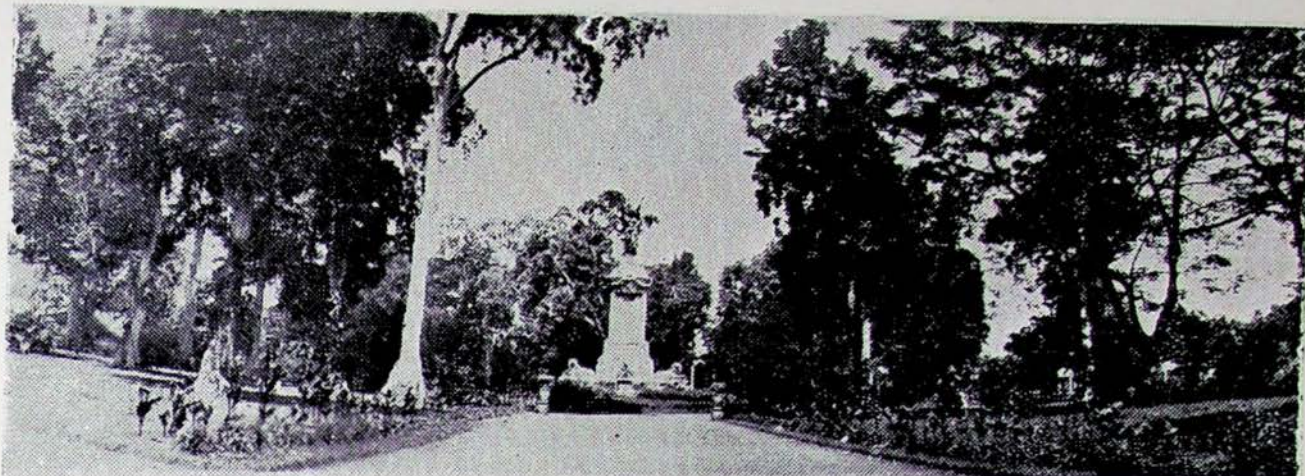
Dalem nummer jang doeloan kita ada koetib satoe rapport tentang kemadjoean-kemadjoean jang tertjapei di Tiongkok Oetara-barat dalem kalangan kasehatan. Di bawah ini kita koetib satoe artikel dari „China Critic” tentana soewal pakerdja’an thabib di Tiongkok. jang kita anggep ada menarik aken disoegoehken pada pematja.

Sedari djemannya Shen-nung (taon 2698 sabelon Masehi) kaoem koeno telah mendirikan sematjem tembok konservatisme tegoeh sekali di sakiter ilmoe obat-obatan Tionghoa. Tigapoele abad poenja peladjaran klassiek dan peladjaran Khongtjoe boleh dikata soeda membikin itoe tembok konservatisme djadi bertambah tegoeh.

Ada bener, bahoea di djeman jang liwat ini negri soeda bisa tjiptaken ahli-ahli pamikir dan ahli-ahli perobatan jang terbesar, sepertinja Pien Chiao (255 sabelon Masehi), Hua T’o (itoe thabib termashoer dari taon 190), Tsang Kung, Chang Chung Ching (pangarang dari berbagi boekoe tentang penjakit), Li Shi Chen (itoe ahli jang mangoempoel pentas atawa bahan perobatan jang termashoer) dan laenlaen poela jang telah pangaroehken anggepan tentang perobatan di Timoer seperti telah diberboeat oleh Hippocrates, Vesalius, Galen dan Harvey di Europa. Tapi di negri Barat, ahli-ahli perobatan dan ahli-ahli ilmoe pangataoean seperti Koch, Pasteur, Lister, Ambrose Parey, Ehrlich, Virchow, Metchnikoff, Osler, etc. tida branti brentinja berdaja-oepaja boeat madjoeken lebih djaoe itoe metode-metode ilmoe pangataoean jang telah didapetken di tempo doeioe, sebaliknya bangsa Tionghoa gampang merasa poewas dengan hasil jang soeda didapetken. Malah satoe wet baroe baroe ini teian ditimbang, dengan mana panjelidikan dan peladjaran tentang ilmoe obat aken mendjadi terlebih soeker lagi dari doeloan. Sekarang oepamanja telah ditetepken bahoea djikaloe satoe patient maninggal di dalem satoe hospitaal, maka idzin boeat lakoean papreksa’an post mortem lebih doelo moesti didapet dari magistraat jang berkoeasa, maskipoen sanak-koelawarga dari itoe patient soeda briken perkenan boeat itoe. Djikaloe kabetoelan ada hari besar atawa djikaloe magistraat tida ada, maka itoe papreksa’an jang penting aken mendapet kepastian tentang se-

bab dari itoe kematiaän, moesti tertoeandah. Lebih djaoe, dalem perkara pangadilan orang masi soeka panggil mangadep saorang jang beranggepan koeno, seperti jang sering dimenjanjiken dalem „Hsi-yuan-lu” boeat ditanja ta poenja anggepan-achli, dan boekan satoe ahli-modern dalem perkara ratjoen atawa ilmoe obat.

Roepa-roepanja ada mendjadi kabiasa’an aken petjah pakerdja’an thabib di ini negri dalem doea golongan, jaitoe metode Barat (metode wetenschappelijk) dan metode Tionghoa (metode jang berdasar atas pangalaman). Bangsa Tionghoa namaken itoe doea tjara: „Hsi” (Barat) dan „Chung” atawa „Kuo” (nasionaal). Ini nama-nama ada tida soeroep, maskipoen tersiar dengan oemoem, sebab djaoe sabelonnja Europa melangkahi djaman primitief, ilmoe-pangataoean, teroetama ilmoe pisah dan ilmoe obat soeda madjoe pesat di Arabia, Persia, India dan Tiongkok, begitoepoen semoea negri Timoer. Dari sini pangataoean itoe baroe mangalir masoek ka dalem daerah-daerah Barat. Tatkala dalem taon 1805 dr. Alexander Pearson dari East India Company telah perkenalkan panjoentikan dengan cowpox sebagai satoe daja boeat tjega serangan penjakit tjatjar via pelaboean Macao, orang-orang Canton telah namaken itoe ilmoe perobatan „Barat”. Ini nama hanja boeat oendjoek ia poenja asal, seperti djoega telah dibriken dengan oemoem pada obat-obatan modern. Lebih rationeel itoe doea roepa metode bisa dinamaken tjara koeno dan tjara baroe, „chung-yi” dan „hsin-yi”. Bangsa Tionghoa di djeman doelo pasti tida aken bisa tjiptaken itoe pendapetan pendapetan sebagaimana jang iaorang telah berboeat dalem ilmoe kimia, anatomy, physiology, pharmacology dan laen laen tjabang ilmoe perobatan, apabila marika tida goenaken daja daja ilmoe-pangataoean jang sedjati. Mankalah sekarang banjak antara marika poenja pikiran-pikiran ternjata

WILHELMINA PARK, Batavia, atawa „Gedeng Tanah” sebagaimana biasa diseboet orang.

ada keliroe, itoe poen bisa dibilang tentang Hippocrates, Aristotel, Galen dan laen laen achli philosoof Barat.

Maski adanja itoe handicap besar, toch sedari tjara perobatan baroe masoek via Canton dan Macao, Tiongkok telah alamken kemadjoean pesat sekali. Perajahan berdirinja Hospitaal Canton soeda seratoes taon dalem boelan November jang aken datang membikin orang djadi inget poela pada itoe kedjadian kedjadian. Ini perajahan tida bisa tida, pasti aken mengasih panjoeroeng soepaja orang berdaja oepaja terlebih giat di kamoedian hari. Di seloeroe republik Tiong Hoa Bin Kok sekarang soeda ada lebih dari sapoeloe midrasa thabib klas satoe. Midrasa-midrasa itoe soeda mangaloearken kira kira sapoeloe riboe thabib modern. Chinese Medical Association, jang didirikan dalem taon 1914, ada mempoenjai lebih dari doea riboe anggota samentara pada National Health Administration ada tertjaget namanja ampir sembilan riboe thabib. Tapi djikaloe maoe dbanding sama Groot Brittanie dan Japan, di kadoea negri mana boeat tiap 800 pendoedoek ada terdapat satoe thabib, maka ternjata Tiongkok ada terblakang djaoe.

Soewal jang paling penting boeat Tiongkok boekanlah teroetama itoe djoemblah thabib thabib jang telah loeloes, hanja kasempatan bakerdja bagi itoe djoemblah jang belon bisa dinamaken besar.

Apakah marika haroes mendjadi pamoeka-pamoeka dalem kalangan bakerdja speciaal, apakah marika haroes didjadiken goeroe, achli-panjelidik, pakerdja pakerdja dalem kalangan prikasehatan oemoem atawa mendjalanken practijk sadja seperti biasa? Toeroet anggapan kita, selama paling sedikit doeapoeloe taon jang mendatengin ada terdapat lapangan bakerdja tjekoep loewas bagi tiap golongan terseboet. Tapi baik pamerenta maoepoen itoe organisatie perobatan djangan lambat mangatoer satoe plan jang systematisch boeat briken satoe pendidikan, sekali-poen tida bersamahan satoe sama laen, lebih djaoe manambah djoemblah kliniek-kliniek jang ditilik oleh negri, di mana orang bisa dapetken advies tentang kasehatan dan perobatan dengan perdio atawa pembajaran ringan. Achirnja orang haroes mangandjoerken panjelidikan panjelidikan perobatan scepaja bisa tertjipta pendapetan pendapetan baroe jang berfaedah bagi prikamanoesia'an dan jang bisa maninggiken negri poenja nama dalem kalangan ilmoe pangataoean.

Dengen tjara begitoe, maka thabib thabib model koeno (sinshe-sinshe) nistjaja aken bisa dapet dilinjapken pelahan-pelahan dengan sedikit poen tida manimboelken perasa'an koerang senang. Raha-jat jang terbanjak, pelahan tapi tentoe, aken beladjar bertambah tambah hargaken tjara-perobatan jang modern.

Gerakan Kaoem Prampoean di Tiongkok *)

I.

Dalem daja-oepaja boeat manjiptaken Tiongkok Modern — Tiongkok seperti jang telah tertjipta selama kira 30 taon paling belakang — kaoem prampoean ada mamegang rol penting sekali. Tapi orang djangan pikir, bahoea selama itoe ampat riboe taon lebih dari hikajat Tiongkok sabelonnja abad ka XX kaoem prampoean tida mendjalanken rol apa-apa katjoewali mamenoehken kewadjibannja daem roemah tangga sadja. Sebaliknja, tempo² kaoem prampoean telah oendjoek ia poenja pengaroeh dalem oeroesan oeroesan oemoem, maka djoega ada sanget keliroe aken berpikir bahoea Tiongkok dari djeman jang liwat meloeloe ada tjipta'an orang-orang lelaki boeat orang-orang lelaki. Hikajat Tiongkok ada menjatet namanja banjak prampoean djempolan jang berdjasah besar bagi negri. Dalem satoe kitab biografisch. Tionghoa, jang terdiri dari 1.628 bagian, 376 bagian antaranja meloeloe ada mangoereiken pangidoepan orang² prampoean. Antaranja orang dapetken artist artist — salah satoe gambar Tionghoa paling termashoer ada pakerdja'an satoe penggambar prampoean — orang orang terpladjar, staatsinan-staatsman, malah djoega panglima panglima perang prampoean. Satoe antara panglima-panglima prampoean paling terkenal adalah Mu Lan. Di dalem oesia 20 taon Mu Lan telah menjamar sebagai satoe djedjaka dan telah gantiken ia poenja ajah jang soeda beroesia tinggi madjoe dalem medan paperangan. Sampe ini waktoe lakonnja Mu Lan masi sering dipertoendjoeki di atas tooneel-tooneel Tionghoa sebagai satoe pendekar prampoean jang gaga perkasa. Laen panglima prampoean adalah Liang Hung Yu jang di dalem paperangan melawan bangsa Tartaar di djeman ahala Sung soeda berboeat pakerdja'an sanget penting aken pertahanken soemangetnja anak tentara. Di djeman pamerentahan dari satoe Keizer (Ming Ti, di taon 227 sampe 237 sasoeda Masehi) orang-orang prampoean malah dibri kasempetan aken mamangkoe djahatan negri. Berbagi antaranja malah bisa mandjat sampe di kadoedoekan tinggi sekali. Di abad ka 8 ini pertjoba'an telah dioelangen. Djoega permeisoeri dari Keizer-keizer banjak jang mempoenjai pangaroeh besar. Di ahala Tang malah ada terdapat doea orang prampoean jang mamegang kendali pamerentahan. Achir-achir orang tentoe inget itoe Iboe Soeri Kei-

zerin, siapa poenja nama masi di'inget betoel oleh orang² dari toeroenan toeahan. Maski adanja ia poenja banjak kakeliroehan dan tjatjat-tjatjat, toch tida satoe manoesia bisa sangkal, bahoea ini prampoean jang loear biasa ada mempoenjai satoe keagoengan dan karakter jang tegoh sekali.

Tapi koedoe diakoeh, perkara perkara begitoe lebih banjak terpandang sebagai perkara perkara loear biasa. Manakalah satoe prampoean dapet manjiptaken apa-apa jang loear biasa dan menarik perhatian oemoem, maka doeloelan itoe dipandang sebagai satoe perkara jang djarang sekali. Biasanja kaoem prampoean berkocasa dalem oeroesan roemah tangga dan dengen djalan indirect sebagai kakoeasaan jang aseli di belakang tachta keradja'an seperti biasa tertampak di kebanjakan negri laen sampe pada di djeman djeman jang lebih modern. Djoega haroes diakoeh, kadoedoekan prampoean di tempo doeloelan ada terlebih rendah dari pada kadoedoekan kaoem lelaki. Di dalem pangidoepan oemoem kaoem prampoean tida ada mempoenjai hak apa-apa dan djikaloe marika ada djalanken satoe dan laen kokocasa'an, maka itoe oemoemnja terdjadi dengen bertentangan sama kadoedoekan jang ia biasa mempati dan sama anggepan oemoem. Lebih djaoen kaoem prampoean moesti manaloek pada adat-kahiasa'an dan atoeran atoeran jang bengis sekal¹. Perobahan jang tertjipta di ini waktoe boekanlah halnja prampoean sekarang bisa mendapet pangaroeh, aken tetapi halnja marika sekarang bisa djalanken itoe pangaroeh dengen berterang dan tida lagi dengen semboeni; halnja itoe kadoedoekan jang terlebi rendah daripada kaoem lelaki soeda terlinjap, boleh dibilang, seanteronja; halnja marika bisa toeroet tjampoer pangidoepan oemoem dan mendjalanken ia poenja rol dengen segala kewadjiban dan hak-haknja. Kaoem prampoean telah minta dan dapetken hak-bak sama rata seperti kaoem lelaki hingga satoe tetamoe jang doea atawa tigapoeloe taon doeloe perna koendjoengken Tiongkok, djika sekarang balik lagi ka itoe negri, nistjaja aken merasa bahoea ia tida berada di Tiongkok. Saperampat abad jang laloe orang oepamanja tida bisa dapet liat orang prampoean di djalan djalan rajah, katjoewali brangkall toekang toekang njanji dan boedjang boedjang. Tempat dan kewadjiban orang prampoean adanja di dalem roemah, malah djoega rol-rol prampoean di atas tooneel dimaenken oleh

*) Dari „The People's Tribune“.

orang-orang lelaki. Tapi sekarang kaoem prampoean bisa bergerak sama laloewasanja seperti kaoem lelaki. Di straat-straat dari kota-kota orang bisa liat gadis-gadis Tionghoa dari segala golongan moendar-mandir dengan merdika; marika lebih djaoe bakerdja dalem fabriek², kantor-kantor, toko-toko dan bank bank, marika djadi achli achli hoekoem, journalisten, dokter dan goeroe-goeroe sekola, stuur auto sendiri, pergi dansa sama sobat-sobat dan kenalan, kapalaken sasoeatoe gerakan sociaal, angkat bitjara di tempat oemoem, kapalaken persidangan-persidangan, atoer perkara perkara amal dan, djikaloe marika tida kabepatan aken pertjajaken teroes pakerdja'an atas tooneel pada orang-orang lelaki, masoek dalem filmstudio hingga sekarang di Tiongkok moentjoel satoe goendoekan bintang² film prampoean seperti djoega di banjak negri laen dalem doenia. Miss Butterfly Wu ampir boleh dibilang ada mendjadi symbol dari kedadjoean prampoean Tionghoa.

Tentoe sekali ada moestail aken oesoet dengan teliti asal-moelanja dan sebab-sebabnja ini perobahan. Ini ada berhoeboeng rapet sama Westernization, mendjalarnja pangaroeh ke-Baratan di Tiongkok jang moelai denggen datengnja bangsa Portugees djika tida maoe dibilang denggen datengnja Marco Polo. Ada terlaloe academic boeat oesoet itoe sebab-sebab sampe di itoe djeman, teroetama di mana bebrapa abad kamoedian baroe denggen sedar dan denggen soeka sendiri orang trima perbaek pikiran-pikiran Barat. Adalah dalem abad ka 20 di mana orang moelai pikir denggen soenggoe soenggoe, bahoea orang European poenja sikap terhadap kaoem prampoean ada djoega menggenggem sifat jang bisa dipoedjiken. Kaoem agama, missionarissen, adalah jang sedari bermoela membikin perbaekan nasib kaoem prampoean mendjadi marika poenja salah satoe toedjoehan paling terpenting. Sasoeda itoe mendapat moefakatnja dari kaoem prampoean, marika lantas diriken sekola-sekola boeat anak anak prampoean hingga marika poenja pangadjaran moelai mendapat hasil. Barbareng, orang orang Tionghoa jang beranggepan liberaal, moelai insaf bahoea anggepan bangsa Barat tentang prampoean ada djoega benernja. Ini pikiran teroetama moentjoel dalem golongan golongan kaoem revolutionnair jang moe-

SIROOP

KRESIVAL

boeat

batoek dan
sakit
tenggorokan

lai timboel di achirnja abad ka 19. Dalem gerakan aken terbalikin pamerenta Manchu dan mendirikan Republik, orang-orang prampoean kedapatan telah bakerdja sama-sama dan mananggoeng soesah bersama sama orang lelaki.

Tapi sabelon satoe gerakan prampoean bisa timboel, lebih doeloe perloe moesti ada pendidikan boeat kaoem prampoean. Satoe gerakan begitoe nistjaja tida aken bisa idoep djikaloe tjoema moesti mangandel pada itoe bebrapa orang prampoean jang soeda beroentoeng dapetken onderwijs di bawah pamerentahan jang lama. Salah satoe pertentangan paling besar antara Tiongkok Lama dan Tiongkok Baroe, jalah itoe anggepan jang berbedahan sekali tentang onderwijs bagi anak-anak prampoean. Tiongkok Lama anggep, anak prampoean tida perloe beladjar apa-apa salaennja kewadajiban roemah tangga dan kewadajiban terhadap orang toea dan soeami. Tapi ini tida berarti bahoea orang pandang rendah pada anak prampoean dan biarken marika mendjadi besar denggen zonder dibri pendidikan sama sekali. „Kita poenja methode,” toelis toean² Leong dan Tao dalem marika poenja Village and Town Life in China, „boleh djadi ada keliroe, tapi kita tida goenaken itoe lantaran kita pandang anak prampoean ada lebih rendah dari anak lelaki..... Kita djalanken itoe methode sebab anggep itoe ada jang paling baek. Menoeroet kita poenja pamandangan, semoea anak prampoean nantinja bakal mendjadi iboe dalem satoe koelawarga. Maka satoe methode pendidikan jang menoedjoe ka itoe djoeroesan haroes ditrima perbaek sebagai jang paling betoel”. Kasoedahan dari pamandangan begitoe adalah, doeloean, selaennja satoe sekola jang boetoet di sana-sini, sekali-kali tida ada terdapat kasempetan beladjar bagi anak-anak prampoean. Baroe di permoela'an abad ka 20 keada'an telah berobah. Tapi djoega itoe waktoe baroe ada sekola-sekola rendah dan bebrapa sekola normal. Dalem taon 1907 tjoema ada 12.000 anak prampoean jang

Pembatja jang boekan abbonnés!

Djoega Toean pandang hina sama itoe systeem ngebontjeng, boekan? Tetapi kaloe Toean selaloe p i n-
d j e m Panorama dan tida maoe bajar sendiri boeat itoe batja'an jang terang ada bikin goembira pada
Toean, Toean djoega ikoet-ikoet ngebontjeng. Maka kita pertjaja jang sekarang Toean tida maoe me-
roegiken lagi pada kita dan ini hari djoega Toean aken berlangganan pada Panorama. Kirim sadja
postwissel besarnja f 2.50 dan selamanja 13 minggoe Toean aken trima Panorama Toean poenja sen-
diri.

Administratie PANORAMA
STADHUISPLEIN 41, BATAVIA.

dapet peladjaran dalem sekola sekola rendah di da-
lem negri. Dalem taon 1918 itoe djoemblah naek dja-
di 215.000 atawa 4.5 pCt. dari djoemblah totaal
anak anak jang beladjar di sekola'an rendah, sedeng
dalem taon 1931 itoe djoemblah djadi 1.653.016 ata-
wa 18 pCt. Ini waktue kemadjoean itoe tertampak
lebih pesat poela. Onderwijs lebih tinggi telah ma-
djoe terlebih lambat. Dalem taon 1923 baroe ada
847 student prampoean dalem midrasa midrasa di
saloeroe Tiongkok. Tapi sekalipoen ketjil djoem-
blahnja, toch orang orang prampoean terpladjar
dari itoe taon² pertama ada djempolan sekali. Malah
sabelonnja Tiongkok trima perbaik dengan officieel
politiek mengasih pendidikan pada kaoem prampoe-
an, soeda ada bebrapa orang prampoean jang pergi
beladjar di loear negri, teroetama di Japan dan
Amerika Sariket. Balik di Tiongkok, marika ini te-
lah berboeat pakerdja'an jang berfaedah bagi kaoem
prampoean dan Republik.

Ini semoea kemadjoean di tempo-tempo perta-
ma tida bisa disangkal teroetama ada djasanja zen-
ding jang sedari bermoela menoedjoe pada perbae-
kan perbeekan, sepertinja perhapoesan pamiarahan
goendik. Djoega adalah zending jang bakerdja pa-
ling banjak dalem kalangan pendidikan. Banjak

student prampoean di tempo-tempo pertama jang
bisa beladjar ka loear negri telah dapetken itoe ka-
sempetan atas djasanja zending. Dan adalah paker-
dja'an ini orang orang prampoean di waktue balik
ka Tiongkok, jang telah menaro itoe fondament ba-
gi satoe gerakan prampoean jang berhasil bagoes
di Tiongkok. Tapi djikaloe zending jang sebar bibit,
adalah bangsa Tionghoa sendiri jang rawat sampe
itoe bibit bisa toemboeh dengan soeboer. Demikian-
lah itoe pendirian-pendirian seperti Y.W.C.A. dan
Women's Christian Temperance Union tadinja ada
hasil daja-oepanja zending, aken tetapi sekarang
itoe pendirian pendirian semoea berada dalem ta-
ngan dan pangoeroean Tionghoa. Djoega pergera-
kan perbaekan di Tiongkok, jang telah oendjoek ba-
njak sympathie pada gerakan prampoean, seantero-
nja berada dalem tangan Tionghoa. Adalah kaoem
reformers ini jang dalem taon-taon paling belakang
telah bakerdja banjak boeat kapentingan golongan
prampoean. Di tempo-tempo pertama boleh djadi
marika tida berboeat banjak selaennja mangoen-
djoek sympathie sadja, tapi kamoedian sebagian be-
sar dari kaoem prampoean sedar boeat itoe kasem-
petan dan kaperloean aken manimboelken peroba-
han. Tjoema onderwijs jang mendjalar dengan lam-
bat bisa bantoe manjptaken itoe.

Seroehan Hati

(Tjerita Pendek)

Oleh: NANOMA.

Tengahari di satoe blengkakan djalanan jang rame.

Kandaran-kandaran pating saliwer. Satoe sepeda salah ambil djalan, dari laen fihak moentjoel satoe twoseater. Satoe toebroekan dan panoenggung dari itoe sepeda, satoe nona Tionghoa jang tjantik, terbanting di straat.

Itoe auto distop. Pangandarnja, satoe orang lelaki jang berpakean perlente, stellan palmbeach, topi vilt jang dikeloepin di depan, toeroen dan memboeroe pada itoe nona jang lagi tjoba bangoen. Darah mangoetjoer dari satoe loeka ketjil di djidat, sepedanja ringsek. Orang banjak berkroemoen.....

-- Akoe menjesel, nona, tapi kae telah salah djalan..... — kata itoe lelaki. Berbareng ia bantoe hangoenken itoe korban.

Si nona angkat kapala. Ia mamandang pada itoe pangandar auto, satoe lelaki jang beroman masi moeda dan tjakep. Kamoedian ia tjoba bersenjoem, laloe mangawasin ia poenja sepeda jang ringsek. Politie dateng, tapi atas moefakatnja kadoea fihak, perkara tida ditarik pandjang.

— Perkenanken akoe — berkata lagi itoe lelaki sembari kaloearken satoe sapoetangan dan petal loekanja itoe korban dengan aloes sekali. — Djika kae tida kabepatan, naeklah ka akoe poenja auto, akoe nanti anter kae poelang.

— Bagimana dengan sepedakoe? menanja itoe nona.

— Perkara ketjii, itoe akoe nanti oeroes.

Katarik oleh sikap sopan-santoen dari itoe lelaki, itoe nona naek ka dalem itoe twoseater. Si pangandar auto panggil satoe grobak dan soeroe angkoet itoe sepeda ka salah satoe bengkel jang berdekatan. Kamoedian ia djalanken lagi autonja.

-- Jaen kalih, djikaloe mae menikoeng, berlakoelah ati-ati, — ia kata lagi sembari stuur autonja. — Dan inget, selamanja ambil fihak kiri.

Itoe gadis tida manjaet. Ia mamandang lagi sekalih pada itoe pangandar auto. Ia taksir, paling hanjak itoe lelaki beroesia 27 taon. Parasnja mangoendjoekin hati jang tetep dan perang jang aloes.

Depan satoe apothek auto itoe dibrentiken.

— Toenggoe sabentar — kata itoe lelaki. Ia toeroen, sasa'at kamoedian ia kombali dengan satoe tube Puroi, kapas dan pleister. Dari kantongnja ia kaloearken satoe piso ketjil. — Ma'aflah, bolehta

akoe toeloeng padamoe?

Laloe ia tempel itoe Puroi ka loekanja si gadis, jang manda sadja dan saban saban mesem. Laga-lagoe jang serba sopan-santoen dari itoe lelaki membikin si gadis dapetken kapertjaja'an, dan menarik ia poenja hati.

-- Akoe mae toeroen di sini sadja — kata si gadis koetika auto sampe di Glodok. — Akoe hendak pergi ka roemah temenkoe.....

— Hé, tidakah akoe aken anter kae poelang?

-- Troesa..... eh..... 'ko.....

Auto dibrentiken. Si nona toeroen.

— Toenggoe doeloe—berkata tie lelaki.— Kita soeda berkenalan, tapi kita tida taoe satoe sama laen poenja nama. Akoe Liong Sin, Thio Liong Sin.

— Akoe Loan Nio, djawab itoe gadis dengan maloe-maloe.

Itoe lelaki angsoerken tangan.

— Slamet djalan, nona, — ia berkata.

Loan Nio djabat itoe tangan sembari mesem.

— Slamet djalan.....

— Moegah-moegah kita aken ketemoe kombali...

**

Njonja Kian Nio merasa heran sama tingkanya ia poenja anak, Loan Nio, jang sedari bebrapa hari ini kaliatan berobah. Ia sering termenang-menoeng sendiri dan tida soeka bitjara, saolah-olah saorang jang kaliwara. Djoega makan tida bernapsoe.

Djikaloe Tjin Liang, pada siapa ia telah ditoendangkan, dateng, Loan Nio tida begitoe oppen lagi. Biasanja djikaloe itoe toendangan dateng, ia bergoembira, tapi sekarang, bitjara poen rasanja ia soeda ogah, djangan sentara bergoembira atawa pergi pasiaran di waktoe sore seperti biasanja mari-ka berboeat.

Ini perobahan dalem dirinja Loan Nio telah terdjadi sedari kedjadiannja itoe toebroekan. Liong Sin, itoe pangandar mobiel jang tjakep dan sopan-santoen, sedari itoe hari tida bisa berlaloe dari pikirannja. Pagi ia inget, tengahari ia inget, sore ia inget dan malem ia terkenang..... Belon perna dalem ia poenja pangidoepan jang sekarang soeda berdjalan 17 taon, ia manampak satoe lelaki jang begitoe manis boedi, begitoe sopan dan begitoe menja-

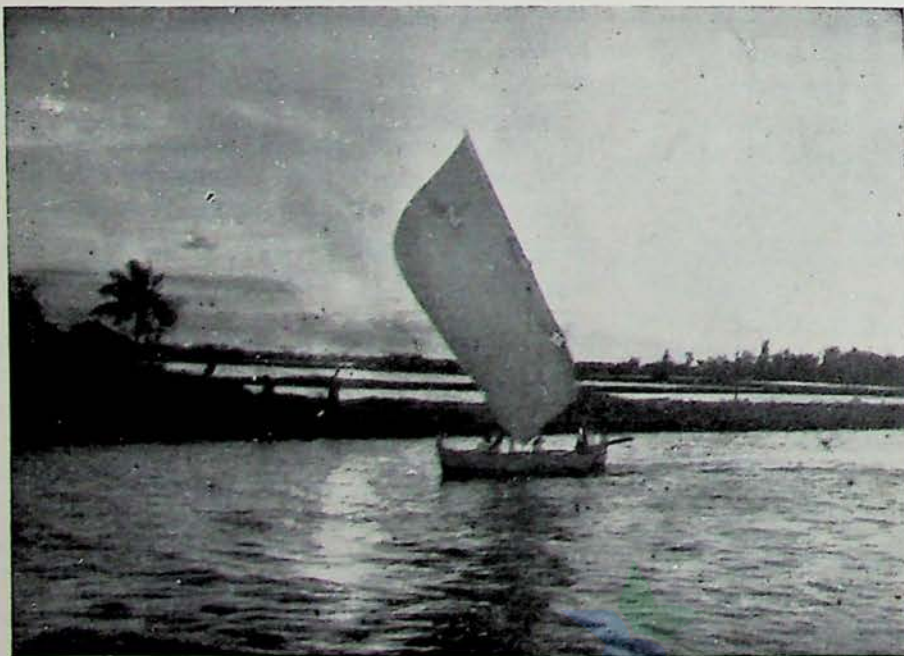
Pasar Ikan

Si fotograaf bebrapa hari j.l. telah nglentjer ka Pasar Ikan dan se-bagi hasil dari itoe, pa-da pematja bisa di-soegoehken ini tiga fotos.

Djembanan gantoeng deket Kota Intan, jang sekarang tida bisa dipake lagi.

Klein Zandvoort atawa „Kapal Roesak”. Satoe pemandangan dari bawahnja papoerhoenan ka pantei laoet.

Kemalaman,- Satoe praoe kolek jang kemalaman, tapi teroesken pelajaran dengan tentrem.

jang kaliatannja, maskipoen baroe sadja ketemoe...

Dibanding sama Liong Sin, Tjin Liang, ia poenja toendangan, seperti djoega api lampoe tempel diderekin sama lampoe listrik jang terang-benderang!..... Saban ada soeara toeter auto, ia ngalngok, saban ada twoseater liwat, zonder merasa ia harep, bahoea jang stuur itoe adalah Liong Sin!

Njonja Kian Nio merasa heran sekali. Ia tida mngarti, kenapa Loan Nio djadi begitoe. Ia hanja bisa hiboerken Tjin Liang dan bilang, brangkali Loan Nio merasa badannja selama bebrapa hari ini kcerang enak. Tjin Liang tjoema bisa tarik napas.

Soeatoe lohor di waroeng baboeahan di Pasar Glodok. Loan Nio lagi pilih bebrapa appel, dan bajar harganja.

— Idzinken akoe talangin boeat kaoe! kata satoe soeara jang terkenal.

Ia berbalik dan meliat Liong Sin. Ia-ini lagi boeka dompetnja dan lemparken satoe oewang roepia ka atas lang.

— Eh, djangan, 'ko.....

9 Loan Nio poenja hati djadi berdebar-debar.

— Biar kenlah, nona.....

Loan Nio djadi tida bisa manoelak. Apabila orang jang ia kenangken soeda berhadapan padanja, ia djadi tida bisa bitjara. Bibirnja seperti terkantjing. Ia gegetoen, kenapa Liong Sin teroes panggilan ia „nona”, tida panggil „ade” atawa namanja sadja.....

Malem.....

Oedara ada mendoeng. Kilap sabentar-bentar berklebat.

Liong Sin doedoek dalem ia poenja kamar toelis. Ia lajangken pikiran sembari isep sigaret. Soeda satoe boelan lebih ia kenal Loan Nio dan selama itoe satoe boelan boleh dibilang tiap hari ia ketemoe pada itoe gadis dalem roemah pakoempoeian „Siauw Lian Hwee”, dari mana marika berdoea mendjadi lid. Liong Sin sabetoelnja tida maoe masoek itoe pakoempoelan, ia anggep ia tida pantas mendjadi lid „Siauw Lian Hwee”, boekan kerna ia ada saorang jang mampoe djoega dan pandang rendah itoe pakoempoelan, tapi kerna laen sebab.

— Loan Nio..... — ia berkata dengan pelahan sembari keboelken asemp sigaretnja. Itoe nama ada jang ia paling sajang..... membikin ia selamanja terkenal — terkenal pada tempo jang soeda liwat!

— Ia panggil akoe „engko” — demikian ia ngalamoen teroes. — Tidakah ia moesti merasa, bahoea akoe bahasaken ia „nona”? Loan Nio... brapa

katjele kaoe aken mendjadi, djikaloe kaoe taoe, kaoe lebin pantes bahasaken akoe „entjek”.....

Memang djoega, Liong Sin tida begitoe moeda lagi sebagaimana kaliatannja. Ampatpoeloe doentaon ia soeda beroesia, sekalipoen orang tida nanti pertjaja bahoea ia leroesia lebih tinggi dari 27 taon! ia perna aiamken sanjak kagetiran di darena doenia dan daem pangidoepan, sabelon sampe pada kadoedoekannja jang sekarang. Ia kenangken Loan Nio, sebab Loan Nio membikin ia terkenal pada satoe hal, pada satoe machloek jang ia paling tjinta dalem doenia.....

Sakoenjoeng-koenjoeng pintoe terketok.

— Masoek! ia berkata.

Pintoe terboeka dan saorang prampoean berundak masoek.

Liong Sin terprandjat, ia baagoen dan sesa'at mangawasin dengan kaget.

— Kian Nio! Kaoe.....? Kaoe.....?!

— Ja, akoe..... Djangan kaoe kaget, Liong Sin.

Njonja Kian Nio, maski soeda beroesia ampu 40 taon, masi kaliatannja moeda. Seperti djoega Liong Sin, roepanja Allah berkahkan ia dengan kamoeda'an jang awet.

— Kian..... Akoe tjari kaoe oebek-oebekan, — berkata Liong Sin. — Akoe ingin minta ampoean boeat apa jang akoe telah berboeat.....

Njonja Kian Nio bersenjoem getir.

— Apa jang soeda, biar soeda — ia berkata. Akoe datang ka sini boeat laen oeroesan... oeroesanja Loan Nio.

— Loan Nio? Kita poenja anak-poengoet? Mana itoe anak? Di mana ia sekarang berada? Oh, akoe ingin sekali ketemoeken padanja, akoe ingin peloe padanja sasoea terpisah begitoe banjak taon, sedari ia masi ketjil! — Liong Sin bitjara dengan bernapsoe.

— Tiap hari kaoe ketemoe padanja — kata njonja Kian Nio.

— Ha?!..... Kaoe toch tida maksoedken.....

— Ja, memang akoe maksoedken itoe... jang kaoe djoempahken tiap hari, jang kaoe adjak plesiran tiap hari!.....

— O..... Allahkoe! Akoe soenggoe boeta! Akoe tida kenalin!.....

— Sekarang, Liong Sin — berkata njonja Kian Nio dengan soeara tetep — akoe minta kaoe perhatiken. Ampir limabelas taon jang laloe kaoe telah siasiaken akoe. Kaoe tinggalkan akoe bersama satoe prampoean laen. Tinggalkan Loan Nio jang masi ketjil dan belon mengarti soeatoe apa, dalem tangan-koe. Kaoe bikin akoe sengsara. Kaoe bikin akoe doep melarat. Tjoba tida ada Loan Nio, akoe tida taoe apa akoe aken berboeat.....

— Soeda! soeda! — mamotong Liong Sin — ampoenin akoe.....

— Bajangkan sendiri bagaimana saorang pram-
a, jang tida mem~~men~~enjai toendjangan seperti
akoe, moesti idoe berdoea dengan satoe anak jang
masi ketjil. Bagimana getir akoe rasaken ini pa-
ngidoepan. Bagimana sempit adanja ini doenia! Tapi
Allah ada adil. Jang Maha Koeasa telah berkahken
akoe..... Sekarang akoe idoep serba tjoekoep, akoe
bisa piara Loan Nio, briken peladjaran padanja se-
perti moestinja..... Akoe pertoendangkan ia dengan
satoe djedjaka jang pantes-pantes, jang baik dan
berboedi tiba-tiba kaoe dateng mangadoe biroe.....

— He, apakah akoe soeda berboeat?

— Liong Sin — maneroesken njonja Kian Nio
dengan pasti — kaoe perna siasiaken sang iboe, se-
karang roepa-roepanja kaoe hendak djeroemoesken
sang anak.....! Loan Nio telah..... djato tjinta pa-
damoe! Liat! Liat....., akoe dapetken ini di ia poe-
nja medja toelis.

Ia menangis dan serahkan salemba kertas pada
Liong Sin. Liong Sin membatja dengan heran:

„Engko Liong Sin,

Maski kaoe brangkali aken anggep ada tida
pantes. toch akoe manoelis ini soerat padamoe,
sebab akoe tida bisa sanggoep iawan akoe poe-
nja seroehan hati. Akoe poenja hati membilang,
kaoe ada lelaki satoe-satoenja jang akoe haroes
djoendjeng dalem ini doenia, maka akoe tida
bisa membantah. Akoe tjinta padamoe, engko
Liong Sin, biarlah kaoe taoe itoe.....

Kaue boleh tjelah akoe satoe gadis jang tida
taoe atoeran, dan laen-laen lagi, tapi selaen
padamoe saorang, akoe tida nanti mae meni-
kah..... Kae boleh toelak tjintakoe, tapi ka-
tahoeilah, dengan berboeat begitoe, doenia aken
tambah lagi satoe gadis jang tida aken bersoea-
mi saemoer idoepnja.....

Liong Sin tida sanggoep batja lebih djaoe lagi.

— Allahkoe! ia berseroe. — Apa akoe moesti
berboeat? Apa akoe moesti berboeat?..... Ia salah
mengarti, kasian si Loan..... Akoe tjinta padanja,
boekan tjinta birahi, hanja tjinta sebagai satoe ajah
pada anaknja, sebab ia membikin akoe inget pada
kita poenja anak-poengoet jang akoe tinggalken dan
jang akoe tida bisa ketemoeken lagi. Tida taoenja,
ialah ada itoe anak... O, apa akoe moesti berboeat,
Kian?.....

Njonja Kian Nio teroes menangis.

— Poetoesken perhoeboenganmoe! — ia kata.

Liong Sin berpikir.

— Baik..... Akoe tida nanti djoempahkan lagi
padanja....., ia kata kamoedian.

„Loan Nio,

Kaue kaue trima ini soerat, akoe soeda ber-
ada di tengah laetan, dalem perdjalanana ka
loear negri.

Akoe warisken akoe poenja milik milik, jang
ada di sini, padamoe dan pada kaue poenja iboe.
Djangan kaue pikirken akoe, Loan, sebab kaue
telah salah mengarti..... Akoe perna siasiaken
kaue, Loan, semasa kaue masi ketjil, semasa
kaue belon mengarti apa-apa. Akoe balik ka
sini, sasoea toentoet pangidoepan melarat di
laen tempat dan koempoel kekajahan, maksoed-
nja boeat tjari-kaue dan kaue poenja iboe. Tapi,
akoe ketemoe kaue lebih doelo. Akoe tida ke-
nalin kaue dan kaue tida kenalin akoe. Akoe
tjoema terkenang pada itoe anak jang akoe sia-
siaken pada ampir limabelas taon jang soeda;
akoe bajangkan, djika ia ada, tentoe oesianja
bersamahan dengan kaue. Lantaran akoe kira
kaue boekannja itoe anak jang akoe tjari dan
akoe tida bisa djoempahkan itoe anak sendiri,
maka akoe toemplek kesajanganakoe padamoe.
sebagai gantinja kailanganakoe itoe. Tida taoe-
nja..... kaue ada itoe anak jang 'koe tjari!.....

Iboemoe tida dapet mengampoenken kadosa-
ankoe terhadap ia dan kaue. Lebih lagi, akoe
poe~~poen~~ja balik ka sini, kaliatan aken bisa bikin
moesna kaberoentoenganmoe. Maka, akoe lebih
baik manjingkir. Akoe ingin kaue djadi bercen-
toeng. Djikaloe dalem ini doenia ada saorang
jang paling ingin liat kaue menoentoet pang-
idoepan jang senang, tida mangenal soesah dan
bisa itjipken sapenoehnja madoe dari kaberoen-
toengan, maka orang itoe adalah akoe. Sebab...
akoe ada kaue poenja ajah-poengoet!

Slamet tinggal,
THIO LIONG SIN."

Loan Nio alamken gontjangan hati begitoe ke-
ras seabis batja itoe soerat, hingga ia djato pang-
san.....

Dari Tiongkok

Mr. Hu Han Min, jang fotonja kita moewat di seblah ini, sebagaimana kita telah mangatahoei dari wartanja soerat soerat kabah, baroe ini telah berangkat ka Europa, katanja berhoebcong dengan kasehatannja. Maski tida mergambil bagian actief dalem pamerentahan di Selatan-barat, toch sampe sebegitoe djaoe di itoe daevah Mr. Hu ada mendjadi satoe figur jang terpenting. Teroetama dalem soewal persatoean dan pakerdj'aa'n sama-sama antara Selatan dan Oetara dalem kalangan poitiek, sikapnja Mr. Hu ada mendjadi satoe factor jang sanantiasa ada membawa pengaroeh. Mr. Hu, seperti orang taoe, berkali-kali menjataken tida bisa bakerdja sama-sama Centraal, kerna tida setoedjoe asma politiek Nanking terhadep loear negri.

Ada orang berbisik, bahoea itoe persatoean jang sekarang boleh dibilang soeda tertjipta antara Oetara dan Selatan — antara laen-laen kentara dari telegram gen. Chen Chi Tang baroe ini jang menjataken setia pada Centraal dan toendjang politiek Centraal — boekan moestail telah djadi terlebih gampang dengan berangkatnja

Mr. Hu ka loear negri.

Samentara itoe, generoelissimo Chiang Kai Shek terpesken daja-oepaja boeat tjipaken persatoean aseli dalem negri. Orang taoe bagimana generaal Chiang telah lakoken berbagi perdjalanan aken mentjari contact persoanlijk dengan pamoeka pamoeka berbagi provincies dan merapetken perhoeboengan antara pamerenta centraal dan pamerenta-pamerenta loe-caal. Baroe-baroe ini oepa-

manja ia telah berangkat ka Yunnan, itoe provincie jang djaoe letaknja dari Centraal. Dalem foto di atas orang liat generaal Chiang disamboet oleh anggota-anggota pamrenathan provincie Yunnan. Di seblah generaal Chiang difotobersama gouverneur dari itoe provincie, generaal Lung Yun.

Pendita Hsuan Chuang

(Tjaboetan dari See Yoe Kie).

Prihal asal-oesoelnja Hsuan (atawa Yuan) Chuang, jang djoega diseboet T'ang Seng (Tong Tay Tjee) itoe pendita jang mendapat titah dari Baginda Radja aken pergi ambil Kitab Soetji, siapa poenja perdjalanannja dan pangalaman-pangalaman bersama ia poenja tiga moerid Sun Hou Tzu (Soen Go Kong), siloeman monjet, Chu Pa Chieh (Tie Pat Kay), siloeman babi, dan Shang Ho Shang (See Tjeng), siloeman aer, telah ditjeritakan dalem boe-koe „Hsi Yu Chi” (See Yoe Kie), ada ditoeoerken seperti berikoet:

Di djeman pamerentahan Baginda T'ai Tsung dari ahala T'ang, Ch'en Kuang Jui, saorang terpladjar dari Hai Chou, telah loeloes dalem oedjihan sebagai „chuang yuan”. Poetri dari minister Yin K'ai Shan, Wen Chiao namanja (djoega dinamaken Mint'ang Chiao) telah djato tjinta pada itoe orang terpladjar tatkala bertemoe moska. Marika berdoea sigra menikah dan tida lama lagi Baginda T'ai Tsung telah angkat Ch'en Kuang Jui mendjadi gouverneur dari bilangan Chiang Chou di Kiangsi.

Sabelon berangkat ka itoe tempat kadiaman boeat pegang pangkatnja, lebih doeloe Ch'en telah koendjoengken ia poenja tempat kelahiran. Kamoedian bersama iboe dan istrinja ia telah menoejdjoeka ka Chiang Chou. Tapi sang iboe jang soeda toea ternjata telah djadi tida biasa sama perdjalanannja perdjalanannja djaoe. Ia poenja toeboech tida tahan itoe kasoeheran kasoeheran dan demikianlah koetika sampe di Hung Chou, ini njonja toea telah djato sakit. Lantaran ini maka Ch'en terpaksa berdiam di itoe tempat dan manginep di roemah panginepan „Sapoeloe Riboe Boengah” jang dioesahaken oleh Liu Hsiao Erh. Penjakitnja itoe njonja-toea ternjata tida gampang maoe semboeh, hingga koetika tempornja Ch'en moesti mamangkoe djabatannja soeda sampe ia belon djoega baek. Lantaran itoe, Ch'en terpaksa teroesken perdjalanannja zonder iboenja itoe.

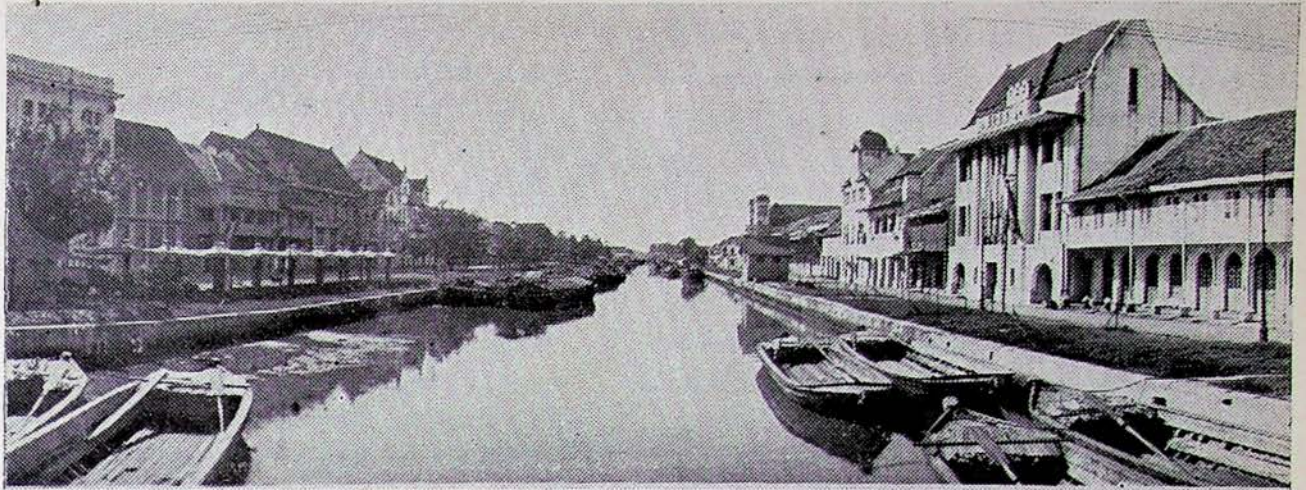
Sabelonnja berangkat, ia beii satoe ikan dari satoe toekang ikan jang dateng manawarken itoe. Ini ikan ia hendak soeroe masak boeat disadjiken pada sang iboe. Tapi tatkala meliat lebih teliti, ia dapet kanjata'an ikan itoe ada loear biasa roepannja. Setaoe bagimana, sakoenjoeng koenjoeng ia telah dapet pikiran aken tida binasaken itoe binatang aken dimasak, malah sebaliknya dari itoe ia telah lepas itoe ikan dalem satoe soengei di Hung Chiang. Ini hal ia lantas bertaoeken pada sang iboe jang telah bri poedjihan boeat itoe perboeatan dermawan.

Bersama istrinja, Ch'en Kuang Jui lantas ma-noempak satoe praoe aken teroesin perdjalanannja. Djoeragan itoe praoe, Liu Hung, ternjata ada sa-orang jang djahat. Meliat istrinja Ch'en begitoe tjantik, ini toekang praoe mendjadi ketarik hati dan atoer satoe niatan boeat poenjaken itoe njonja moeda dengan bantoean doea pembantoenja. Di waktoe tengahmalem marika toelak itoe praoe ka satoe tempat jang sepi, di mana Liu lantas toeroen tangan dan binasaken Ch'en bersama boedjangnja. Sasoedanja itoe, maitnja itoe kadoea korban ditje-loerken di dalem soengei. Dengan ambil soerat-soerat katerangan dari Ch'en, ia telah memake nama nja itoe korban dan manjamar sebagai „chuang yuan”. Ia berhasil talangin trima itoe pangkat pem-besar di Chiang Chou.

Djandanja Ch'en, jang itoe waktoe sedeng her-badan doea, disoeroe pilih: toetoeop ini rasia atawa trima binasa. Ch'en hoedjin berpikir pandjang dan telah pilih djalan pertama. Sabelonnja ia melahirkan anak, Ch'en hoedjin mangimpih telah kadatengan T'ai-po Chin-hsiang, Malaikat dari Bintang Koetoeb Selatan. Ini malaikat manerangken, bahoea atas titah nja Kuan Yin, Dewi dari Blas Kasian, ia anoegrah-ken pada Ch'en hoedjin satoe anak laki-laki jang nantinja aken mendjadi saorang berdjasah bagi keradja'an.

„Tapi”, manerangken T'ai-po -Chin-hsiang ter-lebih djaoe, „kaoe haroes djaga baek pada ini anak. Sebab, djikaloe koe berlakoe alpa, tentoe sekali Liu Hung aken binasaken padanja.”

Tida lama kamoedian Ch'en hoedjin melahirkan satoe anak lelaki. Menginget itoe alamat jang ia telah dapetken, maka salagi Liu Hung tida ada, ia telah ambil poetoesan aken singkirin sadja itoe anak. Ia pondong itoe baji, jang terboengkoes dalem sapotong kaen ka tepi soengei LanHo. Di sitoe ia gigit satoe djeridji tangannja sampe berdarah dan cengen itoe darah ia toelis bebrapa hoeroef atas sapotong kaen poetih, manerangken asal-oesoelnja itoe baji. Ini sapotong kaen ia selipken di dadahnja itoe anak. Lebih djaoe ia telah gigit poetoes keling-king kaki seblah kiri dari itoe baji sebagai satoe tanda. Berbareng dengan itoe, angin telah berkesioer dengan keras, hingga aer soengei djadi berombak-umbak. Sapotong papan jang lebar telah terdampar ka pinggir. Ch'en hoedjin dalem sakedjab dapet pikiran, ia ikat itoe baji atas itoe papan, kamoedian dengan hati antjoer ia telah anjoetken papan itoe...

WIJK DAGANG DI BATAVIA: Pemandangan di Kali Besar.

Sang aroes bawa itoe papan sampe di pantei poelo Chin Shan, deket Chinkiang di mana ada berdiru itoe roemah berhala Chin-Shan Ssu jang termashoer. Satoe pendita toea, jang kabetoelan ada di sitoe, telah dapet denger soera tangisannja itoe baji.

Ini pendita, Chang Lao, lantas pergi preksa dan ketemoeken itoe baji lagi teroembang-ambing atas itoe papan. Dengan tjepet ia lantas boekain tali-tali jang mangiket dan angkat pada itoe baji. Rasa sanget kasian telah timboel dalem hatinja dan ia telah ambil peatoesan aken koekoet pada itoe anak. Lantaran ia telah dapetken baji itoe dari soengei, maka ia namaken padanja Chiang Liu, atawa „Pembrian dari Soengei”.

Dalem papreksa'an lebih djaoe, pendita Chang Lao telah ketemoeken itoe hoeroef darah jang telah ditoelis oleh Ch'en hoedjin. Ini soerat telah disimpen hati-hati sekali. Demikianlah itoe anak terdidik dalem itoe roemah berhala dan di waktoe soeda besar telah mendjadi saorang alim. Sasoeda diambil soempahnja sebagai satoe pendita, padri Chang Lao lantas bri nama padanja Hsuan Chuang.

Koetika beroesia 18 taon, Hsuan Chuang telah bertjidra dergen satoe pendita laen di sitoe jang telah kataken ia saorang jang tida mempoenjai ajah-bonda. Dengan hati sedih Hsuan Chuang telah djoempahken Chang Lao dan menanjaken katerangan lebih djaoe pada ini hweshio toea.

„Sekarang soeda sampe temponja aken akoe kasih taoe padamoe, dari mana koe berasal,” berkata hweshio Chang Lao. Kamoedian ia toetoerken bagaimana ia telah ketemoeken Hsuan Chuang di pinggir soengei, sedeng di panoetoeponja ia telah kasih liat itoe hoeroef-hoeroef jang ditoelis dengen darah

Di dalem itoe soerat Ch'en hoedjin poen ada toetoerken, bagaimana ajahnja Hsuan Chuang telah dibinasaken oleh Liu Hung. Hweshio Chang Lao telah bikin Hsuan Chuang herseompah boeat bikin pembalesan goena ajahnja marhoeni.

Goena itoe maksoed Hsuan Chuang telah mendjadi satoe pendita glandangan. Achir-achir ia telah dapet djoempahken iboenja jang masih idoep bersama-sama Liu Hung. Dengan kasih oendjoek itoe soerat darah, Hsuan Chuang soeda bikin Ch'en hoedjin djadi kenalin padanja. Kamoedian Ch'en hoedjin berdjandji aken ketemoeken Hsuan Chuang di roemah berhala Chin Shan. Boeat sampeken maksoednja itoe, Ch'en hoedjin belaga sakit dan pada Liu Hung ia telah kasih taoe, bahoea ia ada mempoenjai satoe koei pada roemah berhala Chin Shan jang ia belon penoehken. Maka itoe, djikaloe sakitnja maoe lekas semboeh, ia moesti bajar itoe koei.

Begitoe Ch'en hoedjin bisa djoempahken lagi pada Hsuan Chung. Itoe waktoe ia mentjari kepastian lebih djaoe dan minta Hsuan Chung oendjoekin ia poenja kaki kiri jang, seperti soeda diteranker di atas, telah peatoes kelingkingnja. Sasoeda dapet kenjata'an bahoea betoel Hsuan Chung poenja kelingking kaki kiri tida ada, Ch'en hoedjin tida bersangsi lagi bahoea ia lagi berhadapan dengen poe-tranja.

Lebh djaoe Ch'en hoedjin bri taoe pada Hsuan Chung aken pergi ka Hung Chou dan tjari pada ia poenja mamatjang jang ditinggal di sitoe dalem roemah panginepan Sapoeloe Riboe Boengah. Dari sitoe Hsuan Chung moesti teroes ka Ch'ang-an dan djoempahken Ch'en hoedjin poenja ajah, Yin Kai Shan pada siapa ia moesti trimaken satoe soerat. Dalem soerat itoe Ch'en hoedjin toetoerken satoe-per-satoe kedjahatannja Liu Hung dan minta soe-

paja sang ajah bikin pembalesan.

Samentara itoe, iboenja Ch'en Kuang Jui telah menoentoet pangidoepan melarat di Hung Chou dan boeat mendapet makan, telah moesti mangemis. Tiap hari ia doedoek di depan pintoe kota aken harepin orang poenja dermawan, samentara ia poenja kadoea mata, saking terlaloe banjak menangis, telah tida bisa meliat lagi. Dalem keada'an begini Hsuan Chung telah djoempahkan padanja. Dengan hati antjoer Hsuan Chung telah toetoerken, bahoea Ch'en Kuang Jui soeda binasa. Ini hal membikin itoe njonja toea mendjadi sedi. Ia sanantiasa doega, bahoea Ch'en telah loepaken padanja sasoeda mendjadi sa-toe pembesar.

Kamoedian dengan satoe batang shio jang ia dapet dari iboenja, Hsuan Chung lantas oesap mantanja itoe njonja toea jang dalem sakedjab itoe djoega lantas bisa meliat kombali. Sasoeda anter ia poenja mamatjang balik ka roemah panginepan, Hsuan Chung teroesken perdjalanannja ka kotaradja dan berdjoempah pada minister Yin K'ai Shan pada siapa ia trimaken itoe pengadoean dari Ch'en hoedjin.

Besokannja ini pengadoean diteroesken pada

Keizer. Membawa titahnja Keizer, Yin K'ai Shan sendiri berangkat ka Chen-chiang, koeroeng astananja Ch'en Kuang Jui tetiron, bekoek pada itoe badjingan, dan djatoken hoekoeman mati padanja.

Sedeng begitoe, Ch'en Kuang Jui sendiri sabetolnja tida binasa. Itoe ikan, jang ia tida djadi binasakan dan lepaskan kombali dalem soengei sabenernja ada Lung Wang, Malaikat Soengei, jang kabetoelan lagi rondah dalem keradja'annja dalem roman sebagi ikan, tiba-tiba ia kena ditangkep oleh itoe toekang ikan. Koetika Ch'en poenja toeboeh dilempar ka dalem soengei, Lung Wang lantas menoeloeng dan bawa Ch'en ka dalem ia poenja astana di dalem aer. Di sitoe Ch'en telah di'idoepken kombali dan dirawat dengan baik. Sasoeda Liu Hung dihoekoem mati, baroe Lung Wang perkenanken Ch'en kombali ka dalem doenia. Begitoe ia djadi bertemoe lagi dengan iboe, istri dan anaknja.

Hsuan Chung samentara itoe telah mendjadi hweshio jang paling disajang oleh Baginda Keizer. Di iboe-kota ia telah dibri kahormatan-kahormatan besar dan begitoelah kamoedian ia telah dipilih boeat lakoeken itoe perdjalanannja ka Sorga Barat aken mangambil kitab-kitab soetji.

MISSIE SEIYUKAI, itoe partij politiek berpengaroo di Japen, baroe ini koendjoengken Tiongkok. Di atas ada foto waktoe marika sampe di Shanghai.

Doenia Voetbal.

PEMANDANGAN MINGGOEAN.

Ini minggoe tida ada wedstrijden penting selaen itoe crisiscompetitie V.B.O. Boeat golongan A. telah bertanding Hercules versus Vios dengan kasoedahan 4—0, sedeng dalem golongan B. T.N.H. telah tjoeckerin Sparta 4—1.

Satoe kedjadian penting dalem kalangan voetbal adalah itoe daja-oe-paja boeat perbaeki poela persatoean di Java. Kita taoe dari warta soerat soerat kabar pahcea bestuur N.I.V.B. achir-achir telah mengalah dan letaki djabatan en bloc boeat goenanja kapentingan persatoean. Ini ada satoe tanda jang — maski sabenernja haroes moentjoel di waktoe terlebih siang — mangoendjoeq bagaimana orang niat soenggoe soenggoe aken perbaeki kakaloetan jang sekarang. Contact-commissie dari N.I.V.B. soeda atoer perhoeboengan di Djokja dengan N.I.V.U., lebih djaoe perselisihan antara Soera-baiasche Voelbal Bond dan Soera-

baiasche Voetbal Unie soeda dapet diberesken. Poetoesan jang diaabil adalah: atas perminta'an N.I.V.U. dalem N.I.V.B. aken dilakoeken papreksa'an accountant. Djikaloe kenjata'an N.I.V.B. tida mempoenjaj oetang, semoea bonden di Java aken masoek kombali dan pelatoeran jang aken dikasih berlakoe jaitoe Reglement N.I.V.B. jang berdjalan sampa pada Alg. Vergadering 1933. Kaloe N.I.V.B.

banjak oetangnja, itoe bond aken diliquideer dan semoea bonden masoek N.I.V.U. Bceat samentara waktoe N.I.V.U. aken berlakoe se-bagi wali dari N.I.V.B. jang seka-rang tida mempoenjaj bestuur.

Ini ada satoe tindakan penting ka djoeroesan persatoean. Kita sekarang haroes menoennggoe hasil papreksa'an accountant aken mendapet kepastian, Bond mana nanti aken berdiri teroes.

Spelmoment Crisis-competitie V.B.O. antara T.N.H. — Sparta (4—1).

Badminton

Hari Minggoe jang laloe B.B.B. telah atoer Open Tournament boeat Juniores.

Di seblah ada groepsfoto dari deelnemers dalem itoe pertandingan-pertandingan.

STADION BARU DI SHANGHAI, yang dibikin besar sekali National Athletic Meet 1946 akan dilangsungkan di sini.

Sport anggar

Ini matjean sport di Soviet Rusland pun sanget digemangkan. Boekan sadja anak-anak laki, poen nona-nona pahamken itoe dengan giet seperti ter-njata anu kato di sölak ini.

PATRICIA ELLIS terkenal tjantik. Dalem ini badcostum, ketjantikannya tambah gilang-goemilang.

Film

HOLLYWOOD POENJA PRAM- POEAN „TIDA KALIATAN”.

Salah satoe „pendapetan” baroe dalem kalangan bintang film ada Jane Wyatt jang pembatja bisa saksiken permaenannya dalem film „Great Expectatoins”. Ia ada satoe prampoean moeda jang aneh di Hollywood, toelis „D.T.”.

Di Hollywood ia dateng dan dengen adem tetepken iapoenja kainginan agar dirinja djangan diseboet-seboet soepaja tinggal tida terkenal. Boeat bebrapa djam lamanya ia berbantahan sama iapoenja chef, Carl Laemmle Jr. soepaja dirinja tinggal anoniem dalem ia-

poenja film pertama dengen djangan seboet namanja dalem lijs spelers.

Dengen getas ia tolak permin-tahannya Universal poenja publicity director tentang iapoenja diri. Jane djoega bilang bahoea itoe directeur djangan harep bisa tetep ken hari-hari boeat dirinja trima interviews.

Djika iapoenja debut dalem film aken berhasil, Jane tjeritaken jang ia aken pikir poela iapoenja poatoesan boeat djadi orang tida terkenal dari Hollywood. Tetapi sabelonnya ini, orang boleh toeng-goe sadja.

Hollywood telah alamken bebrapa matjem orang, tetapi Jane Wyatt ada paling aneh. Dan wak-toe publik denger ini, marika akoehin bahoea Hollywood tambah

Marika kepingin taot.

Jane poenja film pertjebahan menjenangkan hati Carl Laemmle Jr. dan Jane boleh harepken pegang rol penting dengen Diana Wynyard dalem film „Over The River” menoeroet karangannya John Galsworthy. Waktoe ini film selese, Jane disoeroe pegang rol dalem „Great Expectations”.

Dan waktoe publik soeda saksi-ken permaennannya, besoknya Jane trima bertoempoek-toempoek seerat poedjian. Universal mengeta-hoei bahoea marika daperken bintang baroe. Maka itoe Jane poenja harepan boeat hidoeb tentrem moesna. Publik harepken hikajat-nya Jane dan marika poenia haro-pan berarti titah.

Maem liwat maem....

Sebagai permoelahan, Jane Wad-dington Wyatt aken tida perna maen dalem film, djika Carl Laemmle Jr. tida ingin mengasoeh. Satoe taon jang laloe ini anak moeda terkenal ambil vacantie. Iapoenja niatan jalah koendjoengin Europa bebrapa boelan lamanya. Tetapi ia tida pergi lebih djaoe dari New York, Broadway menga-sih begitoe banjak kapentingan pada ini anak moeda terkenal da-lem kalangan film, sampe ia tida bisa berlaloe. Saban maem orang liat Carl Laemmle Jr. koendjoengin theater.....

Satoe resia.

Permaenan ka 16 jang ia saksi-ken ada „The Joyous Season”, da-lem mana Jane Wyatt toeroet maen, Sahabisnja pertoendjoekan Laemmle paranin kamarnya. Besok paginja Jane teeken contract dan sasoedanja abisken permaennanya Jane brangkat ka California dan boleh djadi ka tangga kemashoe-eran dalem kalangan film. Laemmle merasa geli waktoe Jane meminta soepaja iapoenja teeken contract sama Universal dipegang resia. Djoega Jane harep iapoenja brang-

kat ka Hollywood djangan dioerwarken. Ini semoea sabetoelnja ada kliroe. Tetapi Jane mae itoe. Begitoe lah boeat pertama kali, soerat soerat kabar tida moeat itoe kedjadian sebagaimana biasanja djika satoe kongsi film dapetken tenaga baroe.

Pembatja mengetahoei, Jane ada orang paling aneh dari Hollywood -- satoe gadis dari toeroenan baik baik dan dapetken didikan bagoes. Sasoedanja berladjar 9 taon di salah satoe sekolahan paling bagoes dari New York, Jane teroesken 2 taon dalem Universiteit boeat prampoean.

Dengen ini semoea kapandean Jane mendjadi moerid dari sekolahan actrice -- dan tida lama kamoedian Jane moelai maenken rol-rol ketjil.

Lama-lama Jane poenja rol bertambah penting dan sekarang ia berada di Broadway -- satoe sukses! Di Broadway Jane maen doea taon dan Laemmle Jr. djoempoet dirinja.

Tetapi Jane tida ingin achirken iapoenja permaenan di theater. Sasoenggoenja iapoenja contract ada seboet bahoea Jane boleh bagi temponja separo-separo di Hollywood dan Broadway. Tetapi apatah artinja contract -- di Hollywood? Sebagitoe djaoe Jane masi disoeika oleh publik -- pembatja bisa pastiken jang Jane aken teroes tinggal di itoe kota film.

STUDIO GOSSIP.

Satoe automobiel baroe-baroe ini soeda berboeat apa jang banjak koeda tida mampoe lakoeken jaitoe..... bikin Jack Holt djadi pintjang!

Dalem satoe scene dari „Awakening of Jim Burke“, Jack Holt moesti alamken satoe katjilaka'an auto dan ia telah djadi pintjang. Maski begitoe, ia bisa teroesken laen-laen scenes dengan tida menghalangken pembikinan film.

Sekarang ia moesti pake toengket, sedikitnja boeat bebrapa hari.

DOENIA FILM TIONGHOA.— Satoe pasangan iang terkenal, jatoe miss Chen Yu Mei dan miss Pei Chie Lung.

Grace Moore ternjata ada salah satoe actrice jang telah trima paling banjak soerat satiap hari dari orang orang jang gemarken padanja. Pada soeatoe hari boeat Miss Moore telah dateng satoempoek besar soerat soerat dari ampatpoeloe doea staat dari Amerika Sariket, Canada, Mexico, Cuba, Brazilie, Tiongkok, Australie, Engeland, Ierland, Portugal, Frankrijk, Spanje dan Duitschland. Soerat soerat itoe ditoelis dalem bahasa Fransch, Duitsch, Spaansch, Portugeesch, Inggris dan Italiaansch. Doea secretaressen speciaal dipakerdjaken boeat boeka dan batja itoe soerat-soerat.

Katanja, miss Moore merasa getoeten, jang ia tida dapet barang satoe soerat dari Japan.

Tanjalah Dickie Cromwell, Columbia poenja acteur moeda, bagimana ia djaga kasehatan toeboeh-

nja, maka ia tentoe aken bilang: „Bakerdja! Bakerdja! Ini acteur-acteur jang agoel agoelan, jang tiap hari tida berboeat laen dari pada bersenang-senang dan plesiran -- di atas lajar poetih sedikitnja! -- boleh djadi marika itoe poesing kapala bagimana moesti djaga kasehatan, tapi saja sih tida. Kaloe bakerdja saja dapetken lebih banjak pergerakan badan dari pada kebanjakan professional athleet. Dalem „Lives of a Bengal Lancer“ saja manoenggang koeda satiap hari. Saja pandjat goenoeng, lompat sana-lompat sini, tempo tempo djalan sampe bermijl-mijl djaoenja dari saja poenja kamar berias ka tempat bikin opname. Dalem „Men of the Hour“ saja maen rol sebagai satoe cameramen jang membikin opname dari kedjadian kedjadian penting dan ini manjoegoehken tjoekoep banjak pergerakan badan bagi saja.“

R o e p a - r o e p a

PANORAMA

HARGA ABONNEMENT
Boeat Indonesia 3 boelan... f 2.50
Loear Indonesia 3 boelan... f 4.—

TARIEF ADVERTENTIE :
Dikirim atas perminta'an.

Bureaux : Stadhuisplein 41
Telf. Nos. Bt. 1092 en 1739

NAH!

Si Dia: He, Konjol, brentiken 'dong, acoe maoe toercen.

Konjol: Wah, tida bisa, dari tadi acoe tida bisa dapet taoe, bagaimana moesti brentiken ini motor-fiets!

KIRAIN NGOEMPET.

Anak ketjil: Hajo, boleh kaloear sekarang, toean, itoe agent politie soeda liwat.....

TJIALAT.

Orang desa (pada penggambar):
Maaf, toean, kita maoe bikin roemah di sini, tapi kae tida oesah pindah, sebab kita maoe diriken sadja doeloe temboknja di sakiter kae.....

TJAP BOTOL.

Agent politie: He, djangan be-
gitoe brisik dalem perdjalan
doelang.

Tjap botol: Bagaimana kae taoe,
kita maoe poelang.....?

LERIH TJIALAT.

SALAH MENGARTI.

Dokter: Kae poenja roman
soenggoe tida manjenangkan.

Orang sakit: Abis, apa kae ta-
dinja doega bakal dapet liat satoe
nona manis?

-- Istrikoer pande masak, tapi
dia selamanja tida maoe masak
sendiri.

— Kae masi belon sebrapa, so-
bat. Istrikoer tida betjoes masak,
tapi dia selamanja maoe masak
sendiri!

TOEHO!

Kongtjeng: Apa kae mae dja-
di istri koe, djantoeng hati?
Si Dia: Mae, kaloe kae poenja
penghasilan banjak nolnja.
Kongtjeng: Wah, djangan ta-
koet, memang djoega penghasilan-
koe nol meloeloe.....

BOEKTINJA.

Pengawae: Ada talipon dari
toean poenja njonja brangkali.
Chef: Brangkali?
Pengawae: Ja, sebab tempo a koe
saoetin, dia kata: „Zoo, kapala
kalde!”

TENTOE LEBIH ENAK.

IJA-LOE!

Toekang pantjing: Kenapa kae
tida beli pantjing dan mantjing
sendiri dari pada nongkrong awasin
akoe sampe berdjam djam lama-
nja?

Jang nongkrong: Wah! A koe sih
tida poenja kesabaran.....

Pendita: Dan, anak-anak, bagi-
mana rasanja ini baboeahan? 'Kan
lebih enak dari pada djikaloe kae
orang tjoeri itoe?

Anak-anak: Tentoe sekali.

Pendita: Lantaran apa, maka-
nja djadi lebih enak?

Anak-anak: Lantaran. kaloe ki-
ta tjoeri, tida dapet goela sama
manisannja sekalian.....!

ANAK PENTJOERI.

DIA HAREP BEGITOE.

Papa pentjoeri: He, kenapa kae
orang begitoe brisik?

Anak anak pentjoeri: Kita lagi
beiadjar, papa.....

Pangarang gedjos: Ini ada ka-
rangankoe jang pengabisan.

Redacteur (jang soeda sebal):
Itoe jang a koe harep!

Dari Loear Negri

Dalem waktow paling belakang Ethiopie ada menarik perhatian saloeroe doenia, berhoebong dengan itoe perselisihan dengan Italie. Tempo-tempo malah ada diwartaken bahoea bahaya peperangan antara itoe kadoea negri ada mangartjem. Sekarang lagi didajaken pemberesan setjara awai. Di samping pembatja liat tentara Ethiopie cengen waiform dan peralatan modern, tapi telandjang kaki selagi angkoet peti-peti pelor ka manika poenja pangkalan. Di bawah (kiri) adalah Ethiopie poenja wd. minister paperangan jang lagi preksa itoe peti-peti pelor jang baroe sampe. Di seblah kanan ada secretaris dari mnisterie peperangan.

Hatinja almarhoem Pilsudski, itoe dictator dari Polen jang baroe ini wafat, telah ditaro dalem satoe goetji dari perak dan disimpen baek-baek. Di seblah ini orang bisa liat itoe goetji jang indah.

Tan Bie Hong.

Oleh SAM FONG.

Lama djoega Tan Bie Hong bersama ajahnja mengoembara dalem itoe kota Tje-tjioe pertoendjoekken marika poenja ilmoe silat, boeat pertoendjoekkan mana Tan Lim dan anaknja telah mendapet hasil jang mempoewasken.

Kaloe doeloean banjak orang jang menjaksiken marika poenja pertoendjoekan, kaliatan tjoema maoe nonton dan bajarnja soengkan, aken tetapi sasoe-danja itoe tiga bangsat disingkirken dari pergaoelan, soeda tida ada orang jang ditakoetin lagi oleh pendoedoek itoe tempat.

Marika anggep memang soenggoe ada harganja boeat marika kasihken derma kapada Tan Bie Hong jang pertoendjoekken ilmoe silatnja jang menarik hati.

Malah boekan sadja Tan Bie Hong dengan ajahnja dapetken hasil selama marika boeka pertoendjoekkan di bebrapa tempat dari kota Tjetjoe, aken tetapi djoega marika mendapet kahormatannja pendoek. Banjak orang jang soeka oendang kapada Tan Bie Hong dan Tan Lim. Marika itoe kaliatannja goembira sekali berkenalan dengan itoe anak dan ajah jang gagah perkasa.

Doeloean koetika itoe „sam tjat” masi meradja-lelah sering terdjadi pentjoerian-pentjoerian jang sanget koerang adjar sekali, boleh djadi itoe kawan-pentjoeri dipimpin oleh itoe 3 bangsat, aken tetapi sekarang itoe pakerdja'an pentjoerian dari orang-orang djahat ampir moesnah sama sekali. Barang-barang dari pendoedoek kaliatannja santousa sekalipoen marika soeka biarken pintoenja terboeka dengan begitoe sadja, tida ada satoe orang jang brani mengganggoe.

Semoea moea perobahan menoeroet anggepannja pendoedoek itoe tempat lantaran djasanja Tan Bie Hong bersama ajahnja jang soeda lakoeken itoe pembasmian kapada orang-orang djahat. Itoe sebab djoega banjak pendoedoek jang merasa bertrimakasi soeda perloeken bikin patoeng jang meloekisken Tan Lim dan Tan Bie Hong, patoeng-patoeng mana saban saban soeka dipasangin hio oleh ma-

rika, dengan maksoed marika berboeat begitoe saolah-olah maoe peringetin djasa-djasanja itoe ajah dan anak.

**

Dari kota Tjetjioe Tan Bie Hong bersama ajahnja teroesken mengoembaranja ka bebrapa tempat, di tempat-tempat mana sering sekali ada orang jang berlakoe tjongkak dan maoe tjoba-tjoba kapandannja Tan Bie Hong, ternjata marika itoe soeda tida dapetken maksoednja boeat roeboehken itoe prampoean gagah perkasa.

Maksoed jang sabenernja dari Tan Bie Hong ikoet ajahnja mengoembara dengan mendjoeal silat itoe, ingin bisa dapet djodo jang setimpal kapan-daannja dengan iapoenja diri. Sabetoelnja Tan Lim tida ada niatan boeat mengoembara begitoe djaoe ka bebrapa tempat, sebab ia soeda toea dan perloe ingin mengasohken dirinja.

Oleh kerna ia merasa sajang kapada Tan Bie Hong, sebab sang poetri telah bilang kapadanja, kaloe ajahnja tida maoe anter padanja ia maoe pasiar sendiri. Ini hal djoestroe menerbitken pengrasah koeatir pada hatinja kita poenja djago toea, maka sekalipoen hatinja merasa koerang setoedjoe dengan niatannja iapoenja anak, terpaksa ia soeda iringken djoega.

Satoe kali Tan Lim perna kata kapada anaknja begini:

„Anakkoe, sabetoelnja tida soeker boeat koe dapetken djodo dengan saorang jang gagah dan kapandannja bersama'an dengan koe, sebab akoe ada mempoenjai banjak kawan jang poetra-poetra-nja ada mempoenjai kegagahan seperti koe poenja diri. Dengan djalan lakoeken permoeafaketan dengan salah satoe kawankoe jang mempoenjai poetra jang tjakep koe nanti tida soesah dapetken djodo jang satimpal. Dari itoe lebih baik koe batakken sadja itoe niatan boeat lakoeken perdjalanan hegitoe poenja djaoe.”

Ini nasehat sebagaimana di atas ada ditoelis, oleh Tan Bie Hong tida bisa ditrima, ia telah mendjawab perkatahannja iapoenja ajah:

„Kaoe kliroe, ajahkoe. Dengan berboeat begitoe boekannja mendjadi kaoe poenja maksoed. Bener nanti kaoe bisa dapetken djodo jang satimpal dan tjakep aken tetapi kaoe tentoe tida bisa djadjakin iapoenja kapandean sampe dimana.”

Tan Lim jang mendenger perkatahannja iapoenja poetri tida bisa berkata apa-apa, hanja ia tjoe- ma golengken kepalanja.

Di laen harinja ia tjoba memboedjoeck poela pada poetrinja, aken tetapi tetep Tan Bie Hong tida maoe menoeroet lakoeken prdjodoan dengan itoe tjara jang maoe dimadjoeken oleh ajahnja.

Menoeroetken iapoenja napsoe boeat pasiar mentjari djodo sendiri, pada satoe hari ia soeda minta perkenannja iapoenja ajah boeat berangkat, aken tetapi ajahnja dengan sanget soeda menjegah dan itoe orang toea achirnja mengalah dan bilang maoe toeroet dengan itoe poetri poenja perdjalan.

Kasoedahannja telah diambil poatoesan, jaitoe marika ajah dan anak mendjoeal silat di bebrapa tempat boeat bisa penoehken kainginannja Tan Bie Hong.

Sekarang sasoedanja marika sampein poela bebrapa tempat, sedari lakoeken itoe pakerdja'an jang menggemperken di kota Tjetjioe, tapi djoega belon bisa diketemoeken itoe orang jang dimaksoedken oleh poetrinja. Sekalipoen di itoe bebrapa tempat jang marika sampeken ada dilakoeken bebrapa pertempoeran dengan orang-orang jang maoe tjoba kapandeannja Tan Bie Hong, sebegitoe djaoe sa- jang masi belon di dapetken orang jang dimaksoed- ken.

Itoe sebab djoega koetika Tan Lim dengan anaknja sampe di Prov. Shoatang, Tan Lim moelai kesel hatinja dan laloe kata pada anaknja:

„Kita soeda lakoeken perdjalan begitoe poe- nja djaoe, aken tetapi sabegitoe lama belon djoega kaoe bisa ketemoeken saorang jang kaoe setoedjoei. Soenggoe ini hal bikin hatikoe djadi kesel.”

Tan Bie Hong mendenger ajahnja kata begitoe laloe menghiboerken pada itoe orang toea.

„Kaoe bilang sajang pada poetrimoe, ajah. Aken tetapi baroe kaoe anter sebegitoe djaoe sadja kaoe soeda menjataken kaoe poenja kamenjeselan.”

Tan Lim tertawa mendenger perkata'an anaknja.

„Kaoe djangan kliroe artiken, anak. Boekannja kaoe kesel lantaran berdjalan djaoe, tapi kesel de- ngen kaoe poenja tabeat, sasoenggoenja kaoe maoe berlakoe bagimana dalem kaoe poenja perdjodoan?”

Tan Bie Hong tida kasiken penjaoetan.

Itoe anak dan ajah bersama jang laen-laennja jang toeroet dalem itoe rombongan pendjoeal silat tulah langsoengken perdjalanannja dan di waktoe sore marika menginep di satoe hotel dalem kam- poeng jang di seboet Tian-an-tjhung.

Tida sari-sarinja itoe sore Tan Bie Hong merasa sanget lelah sekali lantaran mana siang-siang ia soeda minta permisi pada ajahnja boeat masoek tidoer.

„Masi djoega siang,” kata sang ajah dengan tertawa koetika mendenger omongannja sang anak.

„Betoel, aken tetapi kaoe rasaken kaoe poenja mata ngantoeck betoel dan badan rasanja begitoe le- lah. Kaoe sendiri merasa heran sebab ini ada ke- djadian jang tida sari-sarinja,” Tan Bie Hong kasi- ken katerangan dengan oendjoeck senjoemanja jang manis.

Sang ajah laloe silahken si gadis masoek ka dalem kamarnja sasoedanja marika bersantap.

Dalem kamarnja Tan Bie Hong ada pikirken djoega sama perkatahannja iapoenja ajah tadi, siapa telah menjataken kamenjeselannja lantaran sebegi- toe djaoe belon djoega itoe orang jang dimaksoed- ken bisa didjoempain.

Badannja jang dirasaken begitoe poenja lelah, koetika ia abis lajangken pikirannja sabentar sem- bari mengawasken sama lelangitnja klamboe, Bie Hong laloe tidoer poeles dengan loepa daratan.

Roepanja ia koerang tidoer, maka djoega seka- rang ia soda loepaken dirinja berlajar di poelo ka- poek.

Pagi jang berikoetnja koetika mata-hari naek tinggi belon djoega Bie Hong ada kaliatan moen- tjoel. Ini sebab membikin hatinja Tan Lim mendja- di tjoelega dan laloe gedor kamarnja itoe poetri. Bebrapa kali ia lakoeken itoe gedoran, achirnja Bie Hong jang masi poeles sampe di itoe sa'at mend- di gelabakan kaget dan lantas toeroen dari pembari- ngannja memboeka pintoe.

„Ada apa?” ia menanja pada ajahnja.

„Kenapa kaoe, anak, apa kaoe sakit?” berbalik menanja sang ajah jang merasa heran dengan kela- koeannja iapoenja poetri, sebab baroe itoe kali Bie

Hong bangoen kasiangan.

„Akoë tida kenapa-napa,” saoenja sang poetri.

„Soekoer kaloe begitoe, tjoema akoë kaget kenapa tida biasanja kaë soeda bangoen kasiangan,” kata lagi sang ajah jang sekarang soeda mendjadi legah hatinja kerna meliat poetrinja tida kenapa-napa.

Kadoeanja djadi sama tertawa.

Bie Hong laloe masoek poela ka dalem kamar-nja. Tida lama ada masoek satoe boedak prampoean ka dalem membawa aer boeat tjoetji moeka.

Itoe prampoean gagah jang soeda kasiangan dengén anteng telah moelai berias.

Sasoedanja beres, laloe ia menjamperin pada pembaringannya di mana iapoenja pokiam ada ditaro.

Ia kaget sekali sebab disampingnja iapoenja pokiam ada satoe soerat, setaë siapa jang soeda begitoe brani mati taro.

Koetika ia hoeka, ada hebrapa baris sairan jang herboenji begini:

*Mendjoewal silat, boekannya plezieran,
Ljoega, boekan mentjari kasenangan,
Lantarar si gadis poenja kainginan,
Dapetken saorang gagah boeat pasangan.*

*Bebrapa tempat telah diliwatin,
Belon djoega itoe orang bisa didapetin;
Tudoer poeles seperti kena diobatin,
Tetamoe dateng ia tida bisa samboetin.*

„Koerang adjar!.....”

Begitoe kadengeran Bie Hong menggereng seperti singa betina jang kena diloekein.

Itoe prampoean gagah doedoek dipinggir pembaringan sambil pegangin itoe soerat dan mendoe-ga-doea siapa jang soeda begitoe brani mati koendjoengin ia sedeng tidoer. Ia merasa menjesek sekali kaloe ia soeda berlakoe koerang ati-ati dalem itoe hal, hingga saorang jang tida dikenal masoek sampe ia tida dapet taoe.

Jang membikin hatinja djadi heran, adalah dengén itoe sairan jang ditoelis, saolah-olah itoe orang taoe rasia perjalanannya, mendjoewal silat itoe boekannya kerna boetoe dan hedak plezieran, aken tetapi semata-mata hendak mentjari djodo.

Bie Hong berpikir tentoe itoe orang ada mempoenja kapandean tinggi, makanja ia soeda brani lakoeken itoe perboeatan.

Dengen lantasi ia preksain djendela dan bebrapa bagian poela dari itoe kamar boeat mendapet taoe dari mana itoe orang soeda masoek, aken tetapi iapoenja penjelidikan sia-sia sadja, sebab djangan poela bekas-bekasnya itoe orang jang menjolok, sedeng jang samar-samar djoega ia tida bisa dapetken.

„Adjaib!”.....

Begitoe kadengeran lagi sekali Bie Hong mengrendeng.

(Aken disamboeng).

Pembatja-pembatja

„Panorama”

Belandjalah pada kita poenja.

A D V E R T E E R D E R S .

HOIE YONG IKIAMI

ATAWA

Riwajatnja Sapasang Pedang

Menoeroet tjeritanja:

S I L I N G F U N G

Ditoetoerken oleh:

J E K A D E

„Tida, akoe tida brani males-malesan,” saoe Djie Yan dengan tjepet. „Harep soehoe soeka legahken hati dan lantas briken pengadjaran padakoe.”

„Sekarang kae poelang sadja doeloe, sabentar malem ampir djam doea baroe kombali ka mari dar toenggoe akoe di pinggir ini soemoer. Paling perloe kae djangan kasi taoe laen orang, hingga ini hal joema kita berdoea sadja jang katahoei.”

Beroelang-oelang Djie Yan menjanggoepin, kamoedian ia berangkat poelang dengan pikiran senang. Tatkala sampe temponja djam doea malem, dengan diam diam itoe botjah kaloe dari roemahnja dan pergi ka pinggir itoe soemoer jang didjandji, di mana ia berdiri menoenggoe.

Kira kira sewaktoenja orang makan nasi, Djie Yan tjoema rasai sadja sagoeloeng angin jang menioep dan si hweeshio kolot telah berada di depannja, hingga ia lantas sadja berseroeh memanggil goeroe.

Paling pertama Hoa Kie Thaysoe pimpin moeridnja dalem ilmoe menarik napas dan koatken ambekan, jang ia prentah dijakinken dengan soenggoe-soenggoe, soepaja kamoedian bisa katahoei sendiri kamadjoennja.

Biarpoe Djie Yan baroe sadja beroemoer sa-poeloe taon, tetapi ia ada saorang jang pinter dan berotak tadjem, hingga itoe waktoe ia lantas mengetahoei bahoea sang goeroe ada orang loear biawa. Dari itoe, satelah sang goeroe berlaloe, ia laloe jakinken dengan soenggoe soenggoe hati itoe peladjaran jang goeroenja baroesan kasi adjar.

Begitoelah selandjoetnja Djie Yan beladjar ilmoe menarik napas di bawah pimpinannja Hoa Kie Thaysoe, itoe ilmoe jang mendjadi dasarnja ilmoe silat, dan tida terasa lagi soeda melaloei tiga taon lamanja. Sampe itoe waktoe itoe botjah semingkin giat dan radjin, hingga peladjarannja djadi bertambah madjoe. Kamoedian tatkala melaloei lagi bebrapa boelan lamanja, haroelah Djie Yan di'idjinken mejakinken peladjarannja di roemahnja, tentoe sa-

dja di tempat jang sepi, dan sang goeroe tjoema djarang djarang sadja mengoendjoengin dan sasoe-danja djam doea djaoe malem.

Di itoe tempo Hoa Kie thaysoe tambah peladjaran moeridnja, dengan berbagi ilmoe poekoelan, laykang dan gwakang, hingga lantaran soeda ada poko dasarnja, tentoe sadja ilmoe itoe gampang dipeladjarken dan zonder brapa lama Djie Yan poenja ilmoe silat telah sampe di satoe tingkatan jang tinggi.

Djoestroe pada taonan itoe, Lie Kiat telah diangkat djadi tihoe dari Kay-hong-hoe dan adjak pindah seantero koelawarganja, hingga sebab itoe Djie Yan djadi berpisah dengan goeroenja. Tapi kendatipoen demikian, toch ia tida bikin telantar peladjarannja dalem ilmoe poekoelan, malah ia jakinken itoe ilmoe semingkin giat kendati djoega beladjar dengan sendirian sadja, maka dari itoe ia-poenja ilmoe kapandean djadi lebih tinggi dan apal betoel.

Terhadap Goat Yong, Djie Yan perna bertemo moeka bebrapa kali; waktoe itoe nona paksa Lauw Siau Teng bikin pridato membenerken kasalahannja di depan oemoem, ia djoega telah toeroet meliat dan mendengerin, hingga ia merasa girang. Itoe waktoe satoe per satoe pendoeoek dari Kay-hong-hoe bilang, bahoea Djie Yan memang ada taro hati terhadap dirinja itoe nona; tetapi oleh kerna Djie Tat telah menoelek banjak orang poenja lamaran dan dapet didenger djoega oleh Djie Yan, hingga ini pamoeda djadi tida brani madjoeken lamaran, maka ia tida ambil perhatian lagi pada oeroesan pernikahan. Tapi ia masi belon poetoes harepan kerna ia katahoei jang si nona ada soeka pada kagagahan, maka ia ambil perhatian atas dirinja itoe nona, boeat satoe waktoe kaloe perloe toendjoeken sedikit kapandeanja, agar dengan begitoe ia bisa sampeken harepanja.

Begitoelah koetika mengatahoei Goat Yong berangkat ka Ong-kee-tjee saorang diri dan katahoei

djoega itoe ada perdjalanen jang banjak bahajanja — kerna itoe waktue baroe sadja keradja'an Boan berdiri dan banjak tempat terdjangkit kawanen begal atawa peroesoeh — maka Djie Yan poenja hati merasa tida enak. Laloe ia permisi pada ajahnja boeat kaloear, dengan alesan hendak pasiar dan loeaskan pemandangan, atas mana sang ajah tida kababatan, maka djoega ia sigra sadja berada dalem perdjalanen ka Ong-kee-tjhee di Sansee.

Koetika Goat Yong baroe sampe di tempat terseboet, Djie Yan poen telah sampe dan dengan ampir berbareng. Maka koetika si nona berangkat poelang, Djie Yan bisa mengikoetin dengan semboeni. Samentara si nona kasorehan dan ambil tempat di Ong-kee-tiam, adalah ia menginep di hotel Tianghin kee tiam jang tida brapa djaoe dari jang terseboet doeloelan. Tjoema sajang di itoe maleman dari terdjadinja pentjoerian di kamarnja si nona, ia telah berlakoe alpa dan tida bikin papreksahan ka hotel di mana si nona menginep, kerna di sitoe ia pikir ada amat slamet. Begitoe poen koetika di esok harinja si nona berangkat poelang, apapoela itoe tempat soeda termasoek dalem daerah Holam, ia tida begitoe slempang lagi, hingga ia tida mendapet taoe si nona dipermaenken orang kaloe tida ada djongos dari hotel jang ia toempangin mengasi taoe, bahoea nona Sie jang menginep di roemah penginepan Ong-kee-tiam telah katjoerian sariboe tail oewang perak.

Boekan maen Djie Yan poenja perasahan terkedjoet satelah mendenger itoe warta, ia lantas sadja kaloear mentjari taoe lebih djelas dan tatkala ketahoei si nona telah berangkat sedari masi pagi, ia djoega sigra tinggalken Poan-ma-tjip dan soesoel si nona poenja tapak kaki, kerna selagi begitoe si nona soeda bikin loeka itoe bangsat Boe Tong dan sedeng berhadapan dengan Hok-hay-pie Han Thian Kim. Tapi waktue Siang hoe ouw tiap Han Thian Tiauw rampas koeda toengganganja si nona, ditoenggangan poelang ka Han kee tjhung dengan mengambil djalanan tjagak, pamoeda kita telah dapet liat dan lantas kenalin jang itoe ada koeda Toh hoa soet-lie hong dari si nona, maka ia mendoega bahoea lagi lagi si nona telah katerdjang bahaja. Dari itoe ia boeroe boeroe kedjer itoe si pentjoeri koeda dan sa-soedanja dateng deket, ia pelahanken tindakannja dan mengoentit sadja dari kadjaean.

Tempo sampe di Han-kee-tjhung, Lie Djie Yan lompat ka atas woewoengan dari roemah di seblah depan dan mendekem di sitoe, mengawasin ka segala djoeroesan. Tapi ia tida liat di mana si nona berada, sampe kamoedian ternjata orang jang ditjari baroe sadja moentjoel dan sama sama makan minoem dengan tiga soedara Han di pertengahan. Tatkala meliat Goat Yong roeboeh satelah minoem

satjawan arak, ia lantas mengetahoei bahoea itoe nona telah kena ditipoe. Dari itoe ia laloe memboentoetin koetika orang bawu Sie Kouwnio ka dalem dan letaken di pembaringan, maka ia sigra dateng meneloeng begitoe lekas itoe doea boedak prampoean tinggalken si nona sendirian, sebagaimana di atas telah ditjeritaken.

Kamoedian Lie Djie Yan tinggalken Goat Yong saorang diri dan pergi ka istal koeda di seblah kawang, di mana dengan gampang sadja ia bawa kaloear koedanja si nona, dibawa kaloear desa ka satoe oetan jang tida djaoe dari sitoe. Sasoeda ia tambat koeda bagoes itoe pada satoe poehoen, ia balik poela ka Han-kee-tjhung dan djoestroet itoe waktue Ang-moh-hou Han Thian Tjoe soeda berada dalem toedjoeh bagian sinting.

„Kaoe berdoea boleh minoem sadja teroes, kerna akoe soeda mabok bener,” kata itoe toako dari Han-kee-tjhung pada doea soedaranja.

Abis kata begitoe Ang-moh-houw sigra sadja inasoe ka dalem dengan tindakan tjepet.

Di laen fihak Sie Goat Yong jang telah menenggoe sakean lama masi djoega belon liat Thian Tjoe masoek, soeda merasa tida sabaran dan ingin dengan lantas kaloear boeat oerak-abrik itoe kawanen koertjavji, maka brapa iapoenja girang koetika denger soera tindakan kaki dan berbareng dengan itoe, orang jang diharep harep moentjoel di depanja.

„Nona Sie, soenggoe broentoeng ini malem kita bisa djadi kemanten,” kata Ang-moh-hou seperti pada diri sendiri. Ia lantas naek ka pembaringan.

Tapi..... berbareng dengan itoe Sie Goat Yong lompat bangoen sambil membatjok, hingga si kaparat tjoema bisa kaloearken sadja satoe seroehan ngeri dan djiwanja lantas melajang, tinggalken badannja jang sigra roeboeh ka moeka boemi.

„Akoed soeda toenggoe kaoe lama sekali, bangsat!” berseroeh Goat Yong sembari tertawa, dan dengan pedang di tangan ia laloe kaloear.

Zonder kata apa-apa lagi, begitoe ketemoeken moekanja manoesia, si nona kerdjaken iapoenja pedaug kalangkaboet, hingga sabantaran sadja mait manoesia pada menggletak dengan leher poetoos atawa peroet melowek. Sedeng begitoe Lie Djie Yan poen telah sampe di pertengahan, di mana ia lebih doeloe toeloengin itoe pamoeda she Lo jang tergantoeng di tiang, hingga Thian Kim dan Thian Tiauw djadi sanget goesar. Marika ini lantas kaloearken sendjatanja masing masing, memboeroe kaloear menerdjang pada kita poenja pamoeda, siapa tentoe sadja melawan dengan ia poenja pokiam jang tanggoe, hingga marika djadi bertempoer.

Selagi begitoe ifoe pamoeda she Lo jang tida bersendjata, dapet liat di pinggir tembok dari itoe

roewangan satoe pikoelan batoe besar, maka itoe ia lantas ambil dan bantoein Djie Yan tempoer moesoehnja. Ampir dalem itoe sa'at djoega, semoea orangnja Han-kee-tjhung telah meroeboel dengan sendjata di tangan dan bantoei marika poenja pemimpin, mengoeroeng pada itoe doea orang, hingga di sitoe djadi amat rame dengan soeara beradoenja sendjata.

• Di laen djoeroesan Goat Yong telah sampe di itoe medan pertempoeran, maka ia lantas berkata dengan soearanja jang empoe:

• „Tjoen-heng, djangan lepaskan itoe doea bangsat besar. Kita tangkep marika dan babat poetoes lehernja masing masing!”

Atas itoe oetjapan Thian Tiauw ketahoei bahoea di fihaknja bakal tjilaka, kerna dengan moentjoelnja si nona jang mendadakan poen ia bisa taoe itoe. Lantaran itoe, ia lantas sadja pentang kadoea tangannja dan dalem sa'at itoe djoega iapoenja toeboeh melajang ka atas woewoengan, aken dari sitoe lompat poela setaoe ka mana, hingga lantaran itoe ia bikin Thian Kim jang tida bisa lolosken diri djadi mamposes di bawah pedangnja Lie Djie Yan, sedeng orang orangnja sigra angkat kaki pandjang-pandjangan.

Han-kee-tjhung djadi kosong, katjoeali orang-orang prampoean jang pada sésambatan di sana-sini.

Sie Goat Yong sigra toeding itoe orang she Lo dengan pedangnja seraja membentak:

„Kaoe djega boekannja orang baik baik, niaka marilah akoe mamposesin kaoe poenja djiwa!”

„Ach, kouwnio djangan berlakoe kliroe, toenggoelah akoe toetoeerken akoe poenja hal dengan djelas,” saet itoe orang dengan tjepet dan ia sigra menoetoer:

Tida brapa djaoe dari goenoeng Sionsan jang terkenal, ada saboea doesoen jang diseboet Sian-goat-tjoen, di mana ada satoe roemah orang she Lo. soeami istri jang mempoenjai doea anak, satoe lelaki dan satoe prampoean. Jang lelaki bernama satoe hoeroef Goan dan jang prampoean Soan Tjoe, jang koetika baroe beroesia sembilan taon telah ilang entah ka mana, hingga membikin sang iboe djadi menangis teroes-meneroes tida brentinja. Lantaran itoe ini prampoean toea jang apes djadi boeta kadoea matanja.

Kapan Lo Goan tjoekoep dewasa, apapoela ia jang toea'an, sang ajah sigra prentah ia mengoembara boeat mentjari adenja. Tapi ia moesti poelang dengan tangan kosong, biar poen ia telah oebek-oebekan di segala ploksoek tiga taon lamanja, maka itoe hari ia berada di Poan-ma-tjip, adalah di dalem iapoenja perdjalanan poelang. Di itoe roemah penginapan Loo-Ongkeetiam, ia dibikin terkedjoet dengan

paras moeka dari Goat Yong jang mirip sekali dengan soedara prampoeannja, hingga itoe ia lantas tjari taoe pada djongos dari itoe roemah, dari siapa ia baroe katahoei bahoea nona itoe ada dari kaloewarga Sie.

Tapi biarpoe begitoe Lo Goan masi merasa penasaran, kerna ia doega brangkali soedaranja itoe telah pake nama palsoe. Tjoema sadja ia merasa tida sopan djikaloe lantas tegor itoe nona di kamarnja, kerna ia pikir sama-sama ada orang moeda dan ia itoe ada orang prampoean. Dari itoe ia hendak goenaken iapoenja akal, toenggoe si nona soeda tidoer, diam-diam masoek ka kamarnja dan boektiken apa itoe nona ada soedaranja atawa boekan. Djikaloe bener ia itoe ada soedaranja jang menjaroe, ia bisa boeka penjaminannja itoe dengan toendjoekin tanda tai laler merah di lehernja. Tapi siapa njana tempo ia korek pintoe kamarnja Goat Yong, ia itoe masi belon tidoer dan lantas terdjang padanja, hingga ia djadi terkedjoet dan sigra merat kaloe; tapi djoestroe di sitoe ia berpapasan dengan Boe Tong, jang hantem ia dengan sendjatanja, maka boeat lolosken diri ia terpaksa lompat ka atas genteng. Tapi di atas, kombali ia berpapasan dengan Siang-hoei-ouw-tiap, jang baroe sadja kaloe abis tjoeri oewangnja si nona dan ia telah dapet liat, maka ia sigra mengedjer boeat achirnja kena ditawan oleh tiga soedara Han, dan digantoeng kaki tangannja di atas tiang jang tinggi dari emper depar.

Goat Yong tertawa satelah denger abis itoe penoetoeran, ia bilang:

„Djikaloe begitoe, tjobalah kaoe preksa leherkoe, apa ada itoe tanda merah atawa tida?”

Tapi Lo Goan tida brani toeroet itoe prentah, ia hanja awasin sadja orang poenja moeka dengan bengong, hingga Goat Yong lantas sodorken lehernja ka depan itoe orang she Lo boeat dipreksa. Tentoe sadja lehernja si nona tida ada itoe tanda terkaksoed, maka Lo Goan laloe hatoeerken ma'af boeat iapoenja kakliroean.

„Soedalah.” kata si nona dan pada Djie Yan ia meneroesken: „Akoetida maoe hatoeerken trima kasi padamoe, hanja tjatet sadja ini pertoeoengan di dalem hati.”

„Itoe poen tida perloe,” saet Djie Yan seraja tertawa.

Kamoedian marika bersama-sama masoek ka dalem jang soeda tida ada orangnja, dan lakoeken penggedahan di kamarnja Han Thian Tiauw, dimana marika ketemoeken oewangnja Goat Yong dalem keada'an seperti tadinja belon diganggoe, maka jang poenja lantas simpen itoe di badannja dan laloe kaloe dari itoe desa pergi ka itoe oetan di mana toenggangannja si nona ada ditambat.

Sampe di sitoe Goat Yong poenja hati baroe

merasa senang, ia lantas sadja hendak lepas api boeat bakar itoe doesoen kaloe sadja Djie Yan tida menjega. Ini anaknja tihoe bilang, bahoea roemah-roemah toch tida menjangkoet dengan dirinja itoe tiga soedara Han, sedeng orang-orangnja poen bisa dipastiken aken kapok mendapet itoe hadjaran jang mengambil korban doea djiwa madjikannja dan satoenja merat setaoe ka mana, maka itoe tida haroes disalahken pada marika.

Goat Yong menoeroet; begitoelah marika ber-tiga laloe tinggalken Han-kee-tjhung dan di tengah djalan si nona berkata pada Lo Goan:

„Kita sekarang hendak poelang ka Kay-hong-hoe, apatah kae mae ikoet?”

„Tida, laen hari sadja akoe nanti hatoerken trima kasi ka sana,” saeet Lo Goan. „Tetapi sekarang ada djiewie hendak balik lagi ka Poan-ma-tjip boeat ambil barang bawa'an dari Ong-kee-tiam?”

„Tida, sebab kita poenja pauwhok soeda diambil,” djawab Goat Yong dengan tjepet. Tjoema akoe koeatir kae aken dikrojok oleh orang-orang dari Ong-kee-tiam, kerna kae poenja perboeatan jang sebagi pentjoeri tentoe sadja membikin marika anggep demikian. hingga biarpoe kae bisa moengkir dengan bagaimana kerasnja poen orang tida nanti mae pertjaja. Oleh kerna itoe akoe soeka anterken doeloe padamoe ka sana boeat mendjadi saksi, hingga dengan begitoe kae djadi slamet.”

„Kae ada bener, kouwnio,” djawab Lo Goan, jang lantas hatoerken trima kasi.

„Tapi bagaimana kae poenja pikiran, tjoen-heng?” si nona tanja Djie Yan.

„Akoer toeroet sadja kae,” saeet jang ditanja.

Dari sitoe marika balik poela ka Poan-ma-tjip ka roemah makan Ong-kee-tiam, di mana dengan si nona dan Lie Djie Yan jang kasiken kasaksian, Lo Goan bisa ambil boengkoesannja dengan zonder ngalamken kasoekeran dikrojok. Kamoedian marika kaloe ar dari itoe roemah penginepan dan pergi ka waroeng nasi, di mana marika tangsel peroet jang memang soeda kosong. Sasoeda itoe Lo Goan balik poelang ka Siang-goat-tjoen sendirian, sedeng si nona dan Djie Yan berangkat ka Kay-hong.

Di sependjang djalan itoe doea orang moeda tida berkata kata, katjoeali Goat Yong poenja pikiran jang hendak djadjal kapandean kawannja jang djoestroe djalan kaki. Dari itoe ia lantas kasi lari toenggangannja seperti terbang, sampe seperdjalan sapoeloe lie koerang lebih, baroelah ia menoleh ka blakang dan ia dapet kanjataan bahoea kawannja itoe teroes berada di seblah blakang koedanja, dengan sama sekali tida kaliatae ada perobahan pada paras moekannja, sedeng napasnja poen ada biasa sadja, hingga ia djadi merasa kagoem.

„Kenapa kouwnio brenti?” tanja Djie Yan se-

raja bersenjoem.

„Tida apa apa,” saeet si nona, djoega sambil mesem. „Akoer kagoemin kae poenja kapandean lari.”

Abis kata demikian si nona lariken poela toenggangannja dengan tjepet, ditoeroet oleh kawannja jang djalan kaki, hingga sabentaran sadja marika telah sampe di Kay-hong-hoe. Di sitoe Djie Yan kasi slamet berpisa dan ia bilang:

„Tentang kita poenja perdjalan an ini, akoe harep kouwnio djangan tjerita pada siapa-siapa, begitoe poen tentang kita poenja bebrapa pengalaman di djalan an. Sekarang akoe hendak poelang doeloe an.”

Sigra Djie Yan membri hormat pada si nona, satelah mana dengan katjepetan sebagi terbang ia liwatin koedanja itoe gadis aken kamoedian tida kaliatan lagi bajang-bajangannja. Biarpoe Goat Yong geprak iapoenja Soat-lie-hong jang tersohor larinja pesat, toch ia tida bisa soesoel dia itoe, hingga lagi lagi hatinja dibikin kagoem.

Sesa'at kamoedian si nona telah sampe di roemahnja dan lantas serahken soerat balesannja Kwi Eng Kie pada sang ajah, kamoedian ia prentah satoe boedjangnja pergi anterin itoe oewang sariboe tail pada Kwi Eng, jang berdagang makanan kering dan hasil boemi di pintoe kota seblah Timoer, siapa merasa girang sekali mendapet itoe kiriman, maka djoega lantas sadja ia koendjoengin si nona di roemahnja dan hatoerken trima kasi.

Samentara Goat Yong jang telah dapet pesenan dari Djie Yan boeat djangan tjerita prihal iapoenja pertemoean dengan itoe pamoeda, bener-bener telah penoehin itoe djandjian dan tida menoetoer maskipoe pada ajah-bondanja. Tetapi prihal ia memboenoeh Boe Tong, itoe moesoeh dari iapoenja soe-moay, ia tjeritaken dengan djelas dan tida ada barang satoe bagian jang diresiaken.

Tida brapa hari sedari kedjadian di atas, kouwnio-kouwnio Lie Kiat tihoe telah dipetjat dari djabatannja dan penggantinja poen sigra sampe. Hal itoe boekan dari sebab itoe tihoe tida tjakep dalem djabatannja, tetapi lantaran iapoenja dienst telah sampe temponja, maka ia haroes djadi rahajat biasa poela.

Sasoedanja serahken djabatannja pada penggantinja jang baroe, Lie Kiat ambil poetoesan boeat balik ka tempat kalahirannja di Betjin, dan sabelonnja boektiken itoe niatan, Sie Djin Tat, oendang padanja dalem satoe perdjamoean.

„Akoer tida bisa trima kae poenja oendangan, sobatkoe,” kata Lie Kiat sembari tertawa, „kerna sadjek sekarang toch dirikoe soeda djadi rendah.”

(Aken disamboeng).

